

2692

DISSERTATIO MORALIS
POSTERIOR

10
9
1702, 2

DE
CÆDE PROPRIA,

Quam

ASSISTENTE DIVINI NUMINIS GRATIA

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO atquè EXCELSISSIMO PRINCIPE ac DOMINO,

**DOMINO FRIDERICO
WILHELMO,**

REGNI PRUSSIÆ ET ELECTORATUS BRANDENB.
HÆREDE &c. &c. &c.

CONSENTIENTE AMPLISSIMO PHILOSOPHORUM ORDINE
IN REGIA PRUSSIÆ UNIVERSITATE

Publicæ Eruditorum ventilationi exponunt

P R Æ S E S

M. REINHOLDUS *Stürmer/*

Regiom. Pruss.

&

R E S P O N D E N S

DANIEL NICOLAI,

Regiom. Pruss.

Die 22. Julii Annò MDCCII.

IN AUDITORIO PHILOSOPHICO
HORIS CONSUVETIS.

REGIO MONTI,

Typis FRIDERICI REUSNERI, SAC.R.MAJ. & ACADEM.

Typograph. Hæredum.

VIRO
ILLUSTRI, EXCELLENTISSIMO AC
GENEROSISSIMO DOMINO,
DN. CHRISTIANO
DE PANWITZ,
SACRÆ REGIÆ MAJ.
IN PRUSSIA
SUPREMO VENATIONUM
PER OMNES PROVINCIAS
MAGISTRO,
GUBERNATORI PRÆFECTU-
RARUM POTSTAM ET
SAARMUND,
DOMINO IN KAHREN, SER-
GEN ET GABLENTZ, &c. &c.
DOMINO MEO GRATIOSISSIMO.

VIR ILLUSTRIS AC
GENEROSISSIME,

DOMINE GRATIOSISSIME.

Antiquum si dedicantium morem observare
constituisssem, vel in laudes ILLUSTRIS
TUÆ GENEROSITATIS stylus foret sol-
vendus, vel causæ, quibus motus hos primos ju-
veniles conatus TIBI dicare audeam, essent ex-
ponendæ. Ast sicut alteri præstando planè impa-
rem me sentio, sic in altero operosum esse, super-
vacaneum duco. Sanè illustres illæ, quæ magnâ co-
piâ in TE conspiciuntur, dotes digniorem sibi de-
poscunt Panegyristen, meam longè transcendunt
facultatem, ut admirari quidem, non pro digni-
tate eas deprædicare liceat. Causas verò hujus
meæ inscriptionis anxie conquirere variasq; alle-
gare opus non erit, dummodo audaciæ meæ ve-
niam à TE impetravero. Cæterùm TUAM
ILLU-

ILLUSTREM GENEROSITATEM
haud latebit, Musarum cultoribus innatum esse
Viris Magnis ac Illustribus placendi & se com-
mendandi desiderium. Hòc itaq; stimulatus, TE
ILLUSTRIS AC GRATIOSSIME DO-
MINE, PATRONUM *mibi exopto indi-*
gnus cliens, & quem Parenti meo haftenus singu-
larem exhibuisti favorem, eundem ut in filium
quoq; derivare ac studia mea Tibi commendata
habere haud dedigneris, votorum meorum com-
pendium existit. Erit hujus favoris mibi certis-
simum argumentum, si has primitias Academicas,
quas ILLUSTRIS NOMINI TUO eà, quâ
par est, submissione consecro, TIBI haud ingratas
fuisse rescire licuerit. Quam gratiam, cum aliâ ra-
tione non valeam, calidissimis ad Deum pro TUA
incolumitate suspiriis demereri allaborabo

ILLUSTRIS TUÆ
EXCELLENTIÆ

Servus humillimus
DANIEL NICOLAI.

 Uod nos hōc locō cum quibusdam cædis propriæ nomine appellamus, id à Græcis unō *ἀποχαιεῖας* vocabulō denominari solet, quibus etiam cædis propriæ autor *ἀπόχαιρ*, *ἀπὸ χαιρ*, itemque *ἀποφόνος*, *ἀποφονιστής* &c. vocatur, quemadmodum ex Lexico Scapulae col. 1722. 1800. perspicere licet. Latini, quoniam unam, quā factum hoc exprimant, vocem non habent, vel generalibus mortis & homicidii vocabulis in eo denotando utuntur, vel etiam pluribus verbis illud circumscribunt. *Propriidii* enim & *Suicidii* voces, quas recentiorum quidam imprimis Moralistæ usurpant, apud antiquiores & prioris Latinitatis Scriptores vix reperiuntur. *Ἀποχαιεῖα* verò à Justino lib. 4. c. V. & Plinio lib. 1. Epist. XXII. *mors voluntaria* nominatur, *ἀποχαιρ* à Seneca vocatur *homicida sui*, sive ut alii legunt, *homicida in se*, in Excerptis Controv. l. 8. Controv. IV. Tom. III. Oper. p. m. 495. itemque *interemptor sui* Epist. LXX. Tom. II. p. m. 257. *ἀποχαιεῖας* committere Senecæ & Plinio loc. cit. redditur *manus sibi afferre*, *mortem sibi consciscere*, *sponte exire è vita*, Curtio dicitur *occupare fati diem*, lib. 8. c. IX. ab aliis aliæ circumlocutiones adhibentur. Nos talibus recensendis haud immorantes ex dictis jam constare putamus, quid per cædem propriam à nobis hic intelligatur, nempe tale factum, quò quis propriò ausu atque arbitriò sibi mortem consciscit.

§. II.

Ejusmodi verò cædem propriam à quibusdam perpetratam esse, satis certos nos reddit historia, quæ haud paucos sui interemptores nobis ob oculos sistit, simulque varias aperit causas, quibus induciti homines ad mortem voluntariam decurrerunt. Ex illa nimirum cognoscere licet, hos metu,

A

istos

istos vitæ tædiô, impatientiâ & desperatione, illos amore, alios ambitione, alios aliis causis impulsos ad eadem propriam provolasse. Ut modò dicta exemplis quibusdam illustremus, metu quidem paupertatis & famis venenò vitam finiebat Apicius insignis helluo, cum absumptâ per gulam magnâ pecuniæ vi, rationibus demum inspectis, adhuc festertium centies sibi superfuturum computavisset, referente Seneca *in Consol. ad Helv. c. X. Tom. I. Oper. p. m. 188.* Ita quoque Plutarchus refert, quibusdam paupertatem tantum malum visum esse, ut ejus evitandæ gratia de saxis in mare se præcipitandos existimarent. *lib. de virtute morali Tom. II. Moral. p. m. 494.* Cheramon apud Martialem mortem optabat, quod sibi res angusta domi esset. *lib. XI. Epigr. 57.* Metus suppliciorum ad vitam sibi eripiendam compulit Appium Claudium, qui ob stuprum filiaë Virginii intentatum coniectus erat in carcerem, teste Livio *lib. 3. c. LVIII.* Sic Epicharis ad cruciatus, quos jam semel sustinuerat, jussu Neronis retracta, ut eosdem effugeret, vinculo fasciæ pectori detractò spiritum sibi præclusit, memorante Tacito *lib. 15. Annal. c. LVII.* cui simile exemplum adducit *lib. 4. Annal. c. XLV.* Exempla duo servorum, qui ad ludum bestiarium ducti, ut pœnam effugerent, in via se interfecerunt, inveniuntur apud Senecam *Epist. LXX. p. m. 258. 259.* Nec eorum exiguus est numerus, qui ne in manus hostium venirent, vitâ se privârunt, inter quos præcipuè nominandi Hannibal, qui ne à Prusia Romanis hostibus suis insensissimis traderetur, venenum hausit. Livius *l. 39 c. LI.* Cornelius Nepos *in vita Hannib. c. XII.* itemque Cato Uticensis, qui ne in potestatem Cæsaris veniret, gladiò se interemit. Plutarchus *in vita ejus Tom. II. vit. Parall. p. m. 639.* Florus *lib. 4. c. II.* Judæi Massadæ castello munitissimo à Romanis obsessio clusi animadvertentes, se hostibus fore impares, impulsore Eleasarò, ne hostium violentiam experiri cogerentur, mortem

3

tem sibi accelerarunt. Josephus *lib. 7. de bello Jud. c. XXVIII.* Pari ratione quoq; quingentos Judæos Eboraci in Anglia aliquando seipfos jugulasse, ne vivi in hostium manus incidere-
rent, refert Hulsius *Theol. Judaic. lib. 1. Part 2. p. m. 425.* Inter
eos, qui ex morbi impatientia vitam sibi abruperunt, refe-
rendus Pomponius Atticus Ciceronis amicus, qui cum mor-
bum nactus esset, inediâ vitam finiit, teste Cornelio Nepote *in*
vita ejus c. 21. & 22. Idem svasu Stoici cujusdam fecit Tullius
Marcellinus, referente Seneca *Epist. LXXVII.* Corellius Rufus,
de quo Plinius *lib. 1. Epist. XII.* Silius Italicus apud eundem *lib. 3.*
Epist. VII. Ignominia impatientia ad mortem voluntariam ad-
egit Dioxippum, qui, cum se furti suspectum apud ministros
Alexandri sensisset, conjectum oculorum, quibus ut fur desti-
nabatur, ferre non potuit, sed ferrò se interemit. Curtius *lib. 9.*
c. VII. Lucretia à Sexto Tarquinio per vim constuprata, cum
injuriam suam in consilio necessariorum deplorasset, ferrò se,
quod sub veste occultum habebat, interemit. Valerius Maxi-
mus *lib. 6. c. 1. n. 1.* Livius *lib. 1. c. LVIII.* Florus *lib. 1. c. VII.* Puer
quidam Laconicus jussus fungi servili & contumeliosò mini-
steriò, quippe vas obscœnum afferre jubebatur, illisum pari-
etati caput rupit, juxta Senecam *Epist. LXXVII.* juxta Plutarchum
præcipitem se ab alto dedit, *in Apophth. Lacon. Tom. I. Moral. p. m.*
407. Amor propriam cædem svasit C. Plautio Numidæ & M.
Plautio, qui ob obitum uxorum suarum stricto incubuerunt
gladio. Valerius Max. *lib. 4. c. VI. n. 2. & 3.* Dido Virgiliانا iti-
dem amoris insaniâ ad manus violentas sibi inferendas com-
pulsâ. Vid. Virgilius *lib. 4. Æneid. v. 661.* Sic quoque Leucadis
petra multis Spiritum elisit, qui præcipientes in eam dati, re-
medium amoris in ea invenire se posse putabant, sicut ex
Ptolemæo Hephæstione memorat Scaliger *lib. 2. lect. Auson. c.*
XXIII. Vitæ tædium & voluntariæ mortis oppetendæ cupidita-
tatem multis ingenerabat Hegefas Philosophus Cyrenaicus,

A 2

cum

4
cum vitæ hujus miserias exaggerâsset. Cicero *lib. 1. Tusc. Quæst. n. 33.* Valerius Max. *lib. 8. c. 19. n. 3.* unde *πικρὴν* dictus videtur apud Laertium *lib. 2. in vita Aristippi.* Ambitione & immortalitatis studio ad mortem sibi consciscendam stimulabatur Empedocles, *qui se in ardentis Ætnæ specum intempestâ nocte dejecit, ut cum repente non apparuisset, abiisse ad Deos crederetur.* Laëtantius *de falsa sapientia sive lib. 3. Div. Instit. c. XVIII.* Vid. etiam Horatius *lib. de arte Pœtica v. 465.* Peregrinus Proteus Philosophus Cynicus immortalem sibi nominis famâ hōc ipsō comparare nitebatur, dum in pyram exstructam adstante magnâ Græcorum frequentîâ semetipsum ultrō coniecit & corpus flammis tradidit, memorante Luciano *in vita Peregrini.* Denique superstitione quadam ducti Circumcelliones è secta Donatistarum per mortes varias maximè præcipitiorum, aquarum & ignium seipsos necare olim solebant, de quibus evolvens Augustinus *de Hæres. ad Quodvult d. c. LXIX.* Et ejusmodi propricidarū exempla plura coacervari possent, siquidem fusiori opus foret probatione. Sed num Aristoteles, quoque inter homicidas sui referendus? Id quidem nonnulli statuunt. Eumolus quippe apud Laertium *lib. 5. in vita Aristotelis* refert, ipsum exhaustō cicutæ poculō decessisse, cum accusationem impietatis pertimesceret; alii eum desperatione ductum in Euripum se præcipitâsse volunt, quòd causam accessus & recessus ejus indagare non posset. Verùm Apollodorus apud Laertium *l. c.* itemque Dionysius Halicarn. & Censorinus eum morbō periisse testantur, quorum relationi majorem fidem adhibendam censent Nunnefius *in notis ad vitam Aristotelis p. m. 89.* & Zeidlerus *in præfatione Apologetica pro Aristotele Introductioni ad lectionem Aristotelis præmissa.*

§. III.

Sicut verò satis multi inventi sunt, qui mortem sibi consciscere haud dubitarunt, ita nec defuerunt, qui defensionem cordis

5
cædis propriæ suscipientes, eandem honestam atque licitam
esse affirmarunt. Inter hos nomen suum imprimis professi sunt
Stoici, quorum decreta si perlustramus, inter ea & hoc depre-
hendimus, *Sapientis officium saepe esse desciscere à vita*, ut apud Ci-
ceronem legitur *lib. 3. de finibus bon. & mal. n. 61.* aut prout Li-
psius Stoicorum placitum declarat, *Sapientem sumere aliquando
mortem posse, decere, debere*, sicut à convivio quis potest satur
surgere & abire, itemque ludum, cum libet, relinquere. Vid.
ejus *Manud. ad Philos. Stoic. lib. 3. Dissert. XXII.* Constare nobis
potest de Stoicorum sententia ex Diogene Laertio, qui ipso-
rum dogmata recensens, & sequens ipsis attribuit: *εὐλόγως τὴν
Φάσιν ἐξάξεν ἑαυτὸν ἢ βίαν τὸν σφόν.* Dicunt (Stoici) *rationaliter
sapientem se educiturum è vita, vel pro patria & amicis, vel si
in acerbis doloribus versetur, vel in membrorum mutilatione &
morbis ægre curandis. lib. 7. in vita Zenonis*, ubi Laertius simul
causas adducit, ob quas fieri posse censebant Stoici, ut Sapiens
è vita excederet, quarum tamen plures ex ipsorum scriptis col-
ligi possunt, quemadmodum ex Lipsio. *l. c.* patet. Satis enim
causæ ipsis videbatur ad cædem propriam festinandi, si tale
quid alicui accideret, ut aut honestè aut utiliter imposterum se
vivere haud posse censeret, adeoq; si vel extrema paupertas,
vel incurabilis morbus, vel decrepita senectus ingruerent, ex
vita exsiliendum aut adificium corporis putridum atque
ruens relinquendum putabant. Conf. Arrianus in *Epicæto*
lib. 1. Dissert. IX. p. m. 43. Seneca *Epist. LVIII. p. m. 208.* Hanc
sententiam, qui non admittunt, Senecæ dicuntur viam clau-
dere ad libertatem. *Invenies, inquit, professos Sapiantiam, qui
viam afferendam vitæ suæ negent, & nefas judicent ipsam inter-
emptorem sui fieri, expectandum esse exitum, quem natura decre-
vit. Hoc qui dicit, non videt, se libertatis viam claudere.* H. I.
Epist. LXX. p. m. 257. Mors enim voluntaria Stoicis erat via,
iter, & janua ad libertatem. Hujus viæ latitudinem alibi ex-

plicaturus Seneca ita scribit: *Quocunque respexeris, ibi malorum finis est. Vides illum præcipitem locum? Illuc ad libertatem descenditur. Vides illud mare, illud flumen, illum puteum? Libertas illic in imo sedet. Vides illam arborem brevem, retorridam, infelicem? Pendet inde libertas. Vides jugulum tuum, guttur tuum, cor tuum? Effugia servitutis sunt. Nimis mihi, inquit, operosos exitus monstras, & multum animi ac roboris exigentes. Quaris igitur, quod sit ad libertatem iter? Quolibet in corpore tuo vena. lib. 3. de ira c. X. Tom. I. Oper. p. m. 119. Quod hoc loco iter ad libertatem, idem Epist. XXXVI p. m. 101. liberum ostium appellat. De quali ostio etiam Epictetus apud Arrianum loquitur, cædem propriam persuasurus; Quod autem caput est, inquit, memento, apertam esse januam, ne sis pueris timidior, sed ut illi, cum aliqua re non amplius delectantur, dicunt, non ulter à ludam, sic tu, cum talia aliqua videbuntur, dic, non diutius ludam, & recede. lib. 1. Dissert. XXIV. p. m. 89. Quod dictis comprobârunt, idem factis expresserunt præcipua Sectæ Stoicæ lumina Zeno & Cleanthes, quorum iste, cum è Schola veniens, offendisset, digitumque perfregisset, manu terram pulsans, illud Euripidæum occinuit: Venio, quid me vocas; domumque regressus strangulans se interit. Hic cum ex gingiva putrescente laborans svasu Medicorum ad biduum cibo abstinuisset, quam ad cibum capiendum revocatus, abnuic & inedia obiit. Vid. Diogenes Laertius in vitis Zenonis & Cleanthis. Conf. hic omninò Lipsius cit. *Manuduct. ad Phil. Stoic. lib. 3. Dissert. XXII.**

§. IV.

Stoicis adungere licet quosdam ex Indorum sapientibus, horridiores nempe & agrestiores, de quibus Curtius: *Unum agreste & horridum genus est, quos sapientes vocant, apud hos occupare fati diem pulchrum, & vivos se cremari jubent, quibus aut segnis ætas, aut incommoda valetudo, expectatam mortem pro dedecore vitæ habent, nec ullus corporibus, quæ senectus solvit, honos*
red-

redditur, inquinari putant ignem, nisi qui spirantes recipit. lib. 8. c. IX. n. 31. & 32. Idem de ipsis testatur Plinius, quod voluntaria semper morte vitam accenso prius rogo finiant. lib. 6. Nat. Hist. c. XIX. Id quod suo exemplo confirmavit Calanus, qui in conspectu Alexandri & exercitus Macedonum rogam conscendit & seipsum cremavit, de quo præter Arrianum lib. VII. de Exped. Alexandri consuli possunt Ælianus lib. 5. Var. Histor. c. VI. & Plutarchus in vita Alexandri Tom. II. Vit. Parall. p. m. 498. Plato quanquam eos damnet, qui ex ignavia quadam animi & timiditate manus sibi violentas inferunt, excipere tamen eos videtur, qui vel civitatis decreto iusti, vel intolerabili aliquo & inevitabili fortuna casu adacti, vel ignominia pauperis & non sustinende vitæ adducti, mortem sibi consciscunt. Vid. lib. 9. de legibus p. m. 584. Diogenem Cynicum in eâ hæsisse opinione, quod cædes propria licita sit, non saltem exinde elucescit, quia ipse ex quorundam relatione vitæ tædiò mortem spontaneam elegit, seipsum nempe suffocans, juxta Laertium lib. 6. in vita ejus, sed etiam quia Speusippum ad ejusmodi vitæ exitum adegit: Speusippus enim cum paralyti infestatus vehiculò ferretur in Academiam, obvium habuit Diogenem, ad quem dixit: *Salve Diogenes*, ab hoc verò responsum tale accepit: *At tu nequaquam salve, qui talis cum sis, vivere sustines*: Quò responso Speusippus adeò commotus est, ut paulò post morte voluntaria decederet, memorante eodem Laertio lib. IV. in vita Speusippi. Nec Plutarcho *ἀντιχειλαί* plane improbari, imprimis quæ ultimâ necessitate cogente committitur, ex his ejus verbis colligi potest: *Quod si inopinata aliqua & vehementior procella occupet, in propinquo est portus, licet que enatare è corpore tanquam si apha aquam admittente. Insipientem enim mortis metu non vitæ desiderium jubet à corpore dependere.* H. I. lib. de animi tranquillitate Tom. II. Moral. p. m. 266. Plinium cædis propriæ assertorem esse evincunt hæc ipsius verba: *Hoc primum quisq;*

in remedijs animi sui habeat, ex omnibus bonis, quæ homini tribuit natura, nullum melius esse tempestivâ morte, in eaq̃ id optimum, quod illam sibi quisque præstare poterit. *lib. 28. N. H. c. I.* Idem terram laudat, quod nostri misera venenum genuerit, cuius facilimò haustu illibatò corpore, & cum toto sanguine extingveremur nullò labore. *lib. 2. N. H. c. LXIII.* Præter Philosophos & illæ gentes eadem propriam comprobasse videntur, apud quas consuetudine receptum fuit, ut absque infamiæ macula mortem spontaneam eligere liceret. Alex. ab Alexandro scribit, quod apud varias gentes vim sibi afferre & necem sua sponte consciscere dignum laude & magni fuerit habitum. *lib. 5. Genial. Dier. c. XXVIII.* Taprobanensium legibus olim cautum erat, ne quis ultra centum annorum numerum viveret, sed eò expletò sumptis quæ citra dolorem necant herbis indormiens vitâ excederet, teste Diod. Siculo *lib. 2. Biblioth. Hist. c. LVII.* Ita quoq; Ælianus narrat, apud Ceos legem obtinuisse, ut senes cicutâ haustâ vitam finirent. *lib. 3. Var. Hist. c. XXXVII.* Conf. etiam Heraclides in *Politijs. Ed. Heins. p. m. 987.* De Massiliensibus refert Val Maximus, apud eos venenum cicutâ temperatum publicè custoditum esse, quod datum fuerit ei, qui causas Sexcentis (quod Senatus nomen erat) exhibuisset, propter quas mors ipsi sit expetenda. *lib. 2. c. VI. n. 7.* Apud populos, quos Plinius Hyperboreos vocat, senes epulati & luxu delibuti ex quadam rupe in mare desiliebant, hoc genus sepulturae beatissimum existimantes *lib. 4. Nat. Hist. c. XII. p. m. 60.* Herulorum moribus consentaneum erat, ut senio & valetudine debiles mortem sibi ultrò arcesserent, uxoribus quoque ad mariti sic defuncti monumentum laqueò sese necantibus, teste Procopio *lib. 2. Hist. Goth.* Sic quoque de Indorum uxoribus refertur, quod ex iis illa, quæ maritum maximè dilexisse videri voluit, conjugis mortui flammis se superjecerit, & cum eo tanquã felicissima cremata sit. Vid. Valerius Maximus *l. 2. c. VI. n. 14.*

§. V.

Inter illos autem, qui eandem propriam licitam asserunt eamque commendant, plerique etiam eandem fortitudini adscribunt, & sui interfectores pro fortibus agnoscunt. Hinc subinde apud Poetas, Historicos, imò & Philosophos leges, fortium titulum assignari talibus, qui vitam sibi eripuerunt. Ajax apud Sophoclem *generosi viri officium esse dicit, aut honestè vivere aut statim mori*. Et hic Ajax, postquam seipsum interfecerat, ab Ulyssè funus ejus spectante *fortis* appellatur. Vid. Sophocles *in Ajace flagellif.* Apud Senecam itidem Hercules seipsum comburens *fortis* salutatur, *in Hercule Octavo Act. V. v. 1613.* imò apud eundem *in Agamemnone* dicitur:

*Qui vultus Acherontis atris,
Qui Styga tristem non tristis videt,
Audetque vitæ ponere finem,
Par ille Regi, par Superis erit.*

v. 600. seqq. Josephus juvenem quendam Romanum nomine Longum hòc ipsò se fortissimum demonstrasse scribit, quando gladiò semetipsum occidit, ne in Judæorum manus incideret. Vid. *lib. 7. de bell. Jud. c. VI. (al. l. 6. c. XIX.) p. m. 782.* Egeffippus *lib. 5. de excid. Hierosol. c. XXXIX.* Et quantis Valerius Maximus Catonem extollit encomiis ob mortem propriis manibus illatam: *Tui, inquit, clarissimi excessus, Cato, Utica monumentum est, in qua ex fortissimis vulneribus tuis plus glorie quam sanguinis manavit. lib. 3. c. II. n. 14.* Idem *cod. cap. n. 13.* Scipionem Pompeji socerum animi sui fortitudinem testatum esse dicit, cum navem, quâ vehebatur, ab hostibus captam animadvertens, gladiò præcordia sua transverberasset. Similia plura tum in hoc capite tum alibi passim apud ipsum deprehendere licet. Inter Philosophos Seneca sæpius fortes appellat homicidas sui. Catonis sanè vulnus ultimum, quod sibi inflixit *fortissimum* vocat, *Epist. XCV. p. m. 475. & Ep. CIV. p. m. 520.*

B

dicit,

dicit, Catonem ostendisse, *virum fortem posse invitâ fortunâ vivere, invitâ mori*. Idem laudat Stoicum quendam amicum suum tanquam *virum fortem ac strenuum*, qui Tullio Marcellino cædem propriam suavit his verbis: *Noli, mi Marcelline, torqueri, tanquam de re magna deliberes. Non est res magna vivere, omnes servi tui vivunt, omnia animalia, magnum est, honeste mori, prudenter, fortiter*. Et hanc hujus Stoici cohortationem Seneca optimam censet Ep. LXXVII. p. m. 302. Conf. idem Epist. XXIV. p. 90. seq. Contrâ *effæminatissimam* Seneca existimat *vocem* illius Rhodii, qui cum in caveam coniectus esset à Tyranno, & tanquam ferum aliquod animal aleretur, suadenti cuidam, ut abstineret cibo, respondit, *omnia homini, dum vivit, speranda esse*. Epist. LXX. p. 254. Conf. de hoc Rhodio Telephoro nominato & à Lyfimocho caveæ incluso idem Seneca l. 3. de ira c. XVII. p. 121. & Plutarchus lib. de exilio Tom. II. Moral. p. m. 529.

§. VI.

Nos tamen nec exemplis nec autoritatibus hæcenus adductis moti omnem cædem propriam, quæ privatò ausu & propriò suscipitur consiliò, ob quamcunque etiam fiat causam, illicitam asserimus. Quæ nostra sententia, quòd verè sapientum consensu non destituatur, tum ex postea dicendis patebit, tum ex sequentibus Lipsii verbis elucescit: *Ajo plerisque omnibus prisca & vera sapientia sententiam hanc (de avaritia) damnatam*. lib. 3. Manud. ad Stoic. Phil. Dissert. XXIII. p. m. 159. Solos civiliores Indorum sapientes nunc exempli locò produxisse sufficiat, qui agrestibus cædis propriæ assertoribus contrariantur. Sic enim de iis Curtius: *Illi, qui in urbibus publicis moribus degunt, — non quenquam admovere lethi diem credunt, cui exp. etare interrito liceat*. lib. 8. c. IX. n. 33. Et de his, iudice Freinshemiò, intelligendus quoque est Megasthenes, qui nullum Philosophus (Indorum) decretum esse de morte sibi conscien-

scienda affirmat, sed temerarios haberi, qui hoc in se admittant:
 apud Strabonem lib. 15. Ex gentium numero adducere hic
 saltem placet Thebanos, apud quos, qui mortem sibi conscivit,
 nulla fuit laude dignus, quin potius id crimini datur & probro,
 eorum facinore pudendam inscitiam & imperitiam corruerat suam
 velut sui carnifex immanisq; natura foret; loquente sic Alex. ab
 Alex. l. 5. Genial. Dier. c. ult. Ne verò autoritate saltem niti
 videamur, ad assertum nostrum rationibus confirmandum
 accedimus. Et initio quidem in confessio positum est, quod
 homo ad se amandum obligetur. Talem enim sui amorem
 in omnibus hominibus recte & secundum naturam se haben-
 tibusprehendimus. Hinc Euripides:

Τίς δ' ἔτι θνητῶν ἀπὸ γυνάσας τῶδε,
 τίς παρ' ἡμῶν αὐτῶν τὸ πῆλας μᾶλλον Φιλῆ.

Quis verò mortalium jam non novit hoc

Quod quisq; seipsum magis quam proximum amet?

in Medea. v. 85. 86. Vol. I. Traged. p. m. 269. & Aristoteles ait:
Sibi quilibet maximè amicus est. 9. Eth. c. VIII. §. 12. denique Mitio
 apud Terentiam:

*Vah! quæquamne hominem in animum instituire aut
 Parare, quod sit charius, quam ipse est sibi?*

in Adolph. Act. I. Scen. I. Quippe ipsa natura homini hunc sui
 amorè implantavit. Non frustra secum ipse quisq; amicitiam ha-
 bet, sed est hoc naturæ institum, inquit rursus Arist. l. 2. Polit. c. III.
 Cui assentitur Taurus Philosophus apud A. Gellium ita lo-
 quens: *Natura omnium rerum, quæ nos genuit, induit nobis inole-
 vitq; in ipsis statim principiis, quibus nati sumus, amorem nostri &
 charitatem, ita prorsus ut nihil quicquam esset charius pensusq;
 nobis, quam nosmetipsi.* lib. 12. Noct. Attic. c. V. p. m. 36. Et Se-
 neca id ipsum fatetur, sic scribens: *Nemo in amorem sui co-
 hortandus est, quem adeò, dum nascitur, trahit.* lib. 4. de beneficiis
 c. XVII. p. m. 716. Per hunc sui amorem verò impellitur

B 2

ho-

homo ad se conservandum, & ad vitam ac incolumentam suam expetendam, tuendam ac promovendam, contra ejusdem amoris ductu abhorret à sui destructione & ab iis omnibus, quæ interitum ipsi afferre possunt. Unde iterum Taurus apud Gellium amorem sui fundamentum ponit conservandæ hominum perpetuitatis, ut unusquisq; nostrum simul ac in lucem editus, corporis sui commodis gaudeat, ab incommodis omnibus abhorreat; Aristoteles itidem *omnes homines vite cupiditate duci* asserit lib. 9. Eth. c. IX. §. 35. & Seneca, *Sui amor est*, inquit, *& permanendi conservandiq; se insita voluntas atq; aspernatio dissolutionis* Epist. LXXXII. p. m. 335. Hunc sui amorem sui que conservandi instinctum, & interitus averfationem quidam veterum Philosophorum inter *αρωτη κτ. Φύση* sive prima naturæ numerârunt, de quibus vid. Gellius l. c. Cicero lib. 3. de finibus bon. & mal. Grotius lib. I. de J. B. & P. c. II. §. I. n. 1. Nec saltem in homine sed etiam in cœteris animantibus hoc naturale sui conservandi studium reperitur. *Simulatq; enim natum est animal, ipsum sibi conciliatur & commendatur ad se conservandum, & ad suum statum, & ad ea quæ conservantia sunt ejus status, diligenda, alienatur autem ab interitu iisq; rebus, quæ interitum videantur afferre*, inquit Cato apud Ciceronem lib. 3. de finibus n. 16. quibus gemina habentur apud eundem Ciceronem lib. 1. Offic. n. II. ubi ait: *Generi animantium omni est à natura tributum, ut se vitam corpusq; tueatur, declinetq; ea, quæ nocitura videantur, omniaq; quæ sint ad vivendum necessaria, inquirat & paret.* Similia inveniuntur apud Boethium, qui dicit: *Omne animal tueri salutem laborat, mortem verò perniciemq; devitat.* lib. 3. de Consol. Philos. Prosa XI. p. m. 70. Conf. Cicero lib. 2. de finibus n. 33. Epictetus in Enchiridio c. XXXVIII. & quæ egregiè in hanc rem disserit Cl. Rachelius Comment. in Ciceronis libb. Offic. p. m. 36. Quanquam autem non solum homo sed & cœtera animalia à

na-

natura ad vitæ suæ conservatiōem impellantur, in homine tamen ad naturalem instinctum accedit rationis dictamen, quod ipsi amorem sui & inde ortum vitæ conservandæ studium injungit. Unde Puffendorffius: *Conservationem sui & tenerimus affectus & ratio homini commendat.* lib. 1. de offic. hom. & civ. c. V. §. 5. Huic rationis dictamini instinctus quidem naturalis veluti succenturiari videtur juxta Puffendorffium lib. 2. de J. N. & G. c. IV. §. 16. p. 260. ratio tamen istum instinctum approbat, præcipit, temperat, ac determinat. Vid. Bœclerus ad Grotii lib. 1. c. II. p. 176. seqq. His verò ita se habentibus, quis non videt, huic naturali sui amori & conservatiōi ab ipsa etiam lege naturæ approbatæ eadem propriam è diametro repugnare? Quippe per hanc *ἀντίχρησιν* vitam propriam, quam conservare debebat, perdit ac destruit, & propriæ incolumitatis inimicus evadit. Quodsi enim hostes ii judicantur, qui vitæ nostræ insidias struunt, aut eandem nefariè nobis eripere nituntur, utiq; propriæ vitæ hostis verè dici poterit *ἀντίχρηστος*, qui mortem sibi consciscit, & quidem hostis eò violentior, eòque periculosior, quò minus hujus insultus declinare & ab ejus ictibus vitam tueri licet, quam tamen contra externi aggressoris violentiam sæpius tutam præstare, & vel eadē invasoris defendere permissum censent juris naturalis interpretes. Vid. Grotius lib. 1. c. III. §. 2. & lib. 2. c. 1. §. 3. Puffendorff. lib. 2. c. V. §. 5. Placet ea, quæ hæcenus diximus, illustrare verbis Josephi sic contra eadem propriam differentiis: *Propriâ manu perire à communi omnium animalium natura discrepat. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem natura lex validissima, ut velint vivere, in omnibus sita est. Idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores puniamus, pœnâ prosequimur.* H. I. lib. 3. de bello Jud. c. XIV. (al. c. XXV.) p. m. 697.

Uterius homicidium facere nullò modò licet, loquente sic La-
 tantiò lib. 6. Instit. Div. c. XX. quippe id tum principiis juris
 naturæ adversatur, quibus neminem lædendum esse inculca-
 tur, adeoque etiam talis læsio, quæ maxima est, & in læsi ver-
 git interitum, prohibetur; tum lege Divinâ interdicatur, in qua
 expressè scriptum legitur: *Non occides*, Exod. XX. 13. Deuter.
 V. 17. Unde & homicidii turpitudine tempore Ciceronis tan-
 ta nonnullis visa, ut negarent, *intueri lucem esse fas ei, qui à se
 hominem occisum esse fateatur*. Vid. Cicero in Orat. pro Milo-
 ne n. 7. Qui autem cæde propriâ se polluit, eum homici-
 dium committere negari non potest. Etenim qui se occidit,
 utique hominem occidit, quare apud Senecam dicitur: *Homi-
 cida est, quia se occidit*. in Excerpt. Controv. lib. 8. Controv.
 IV. p. 495. Quamquam enim non qualibet occisio hominis
 pro homicidio seu cæde hominis illicita quomodo homicidii
 vocabulum capiendum vult Grotius lib. I. de J. B. & P. c. II.
 § 5. n. 2.) haberi possit, cum & in bello hostes licitè occidan-
 tur, & Magistratus facinorosos capitâli suppliciò licitè puniat,
 homicida tamen utique dicendus est, qui vel innocentem
 occidit, vel etiam privatò ausu & consiliò in cædem huma-
 nam ruit. *Qui nullâ lege nullòve mandatò hominem occidit, is ho-
 micida est*, ait Plutarchus in Quæst. Rom. qu. XXXIX. Tom. I.
 Moral. p. m. 468. Idem verò facit *ἀνὸς χάρις*, qui plerumq; se in-
 nocentem aut ad minimum indemnatum perimit, & quidem
 privatâ autoritate, propriò ausu atque arbitriò. Denique si
 homicidium in alium perpetratum illicitum est, multò ma-
 gis seipsum occidere prohibitum erit, quia quisque se maxi-
 mè amare tenetur, adeoque propriæ vitæ majorem habere
 rationem quam alienæ. Charitas enim ordinata à se incipit,
 & amor proprius regula est ac norma officiorum alteri ex-
 hibendorum 9. Eth. c. IV. §. 1. & c. VIII. §. 10. 7. Eudem. c. VI.
 Conf.

Conf. Giphanius in Comment. ad 9. Eth. IV. p. 720. seq. & Golius Epit. Doctr. moral. p. m. 334. Inde si id, quod nobis fieri non volumus, alteri facere non debemus, multò minus id, quod alteri faciendum non est, nobis facere licebit. *Lex naturalis habet secum quandam ordinatam charitatem, ut quod in alium nefas est, multò magis in seipsum nefandum judicet*, scribit Farinacius Part. V. Oper. Criminal. qu. 128. tit. XIV. p. 395. Non malè itaque Hebræi lege ista, quæ de homicidio ejusq; pœna exstat Gen. IX. 5. etiam eadem propriam prohibitam censent. Vid. Seldenus lib. 4. de J. N. & Gent. secundum discipl. Hebr. c. 1. p. m. 475. Recte quoque concludit Lactantius: *Si homicida nefarius est, qui hominis extinctor est, eidem sceleri obstrictus erit, qui se necat, quia hominem necat*. lib. 3. Instit. Divin. c. XVIII. Cui adstipulatur Augustinus ita scribens: *Non occides, non aliterum, ergo nec te, neq; enim qui se occidit, aliud quam hominem occidit*. lib. 1. de Civit. Dei c. XX. & c. XVII. ait: *Si occidendi licentiam lex nulla concedit, profectò etiam qui seipsum occidit, homicida est*: quibus tandem adjungimus Chrysostomum ita loquentem: *Si alios occidere fas non est, multò majus nefas est, seipsum occidere*. Comm. in c. 1. ad Galat. Et hinc simul truculentiam cædis propriæ perspicere licet. Sicut enim quævis violentia & injuria, quò amicioi & propinquiori inferitur, eò gravior censetur, s. *Eth. c. IX. §. 10.* ita etiam quò propinquior est is, qui occiditur, eò gravius solet existimari homicidium. Unde cædes Parentum, liberorum, fratrum, atrociora reputantur crimina, quam alieni ejusdem occisio. *Quod enim potest esse majus scelus, quam non modo hominem, sed etiam familiarem occidere?* ait Cicero lib. 3. Offic. n. 19. Ille autem qui eadem propriam committit, proximum & amicissimum eade perdit, iudice Platone lib. 9. de Legibus p. m. 584 indeque laud inconvenienter *de re etia inter species homicidii turpissima judicatur*, D. Valent. Alberti in Compend. J. Nat. Part. II. c. III. §. 12. p. m. 81. item.

itemque recte Petr. Greg. Tholosanus, *Supra modum certè crudes uidentur*, inquit, *qui sibi non parcunt, aut mortem sibi parant.* in *Syntagm. Jur. Univ. Part. III. lib. 36. c. XXII. p. 404.*

§. VIII.

Accedit, quod homini in vitam propriam non competit jus aliquod ac dominium absolutum, ut eandem pro lubitu abrumpere possit. Quippe ne quidem *membrorum suorum Dominus existit l. 13. π. ad Leg. Aquiliam*, adeoque ne quidem mutilatio membri, per cujus abscissionem corpus notabiliter suâ integritate privatur, atque imperfectum seu mutilum redditur (vid. de mutili significatione *lib. 5. Metaph. c. XXVII.*) ab hominis proprio dependet arbitrio. Quinquâ enim aliquando *immedicabile vulnus sit ense recidendum, ne pars sincera trahatur*, talis tamen putridi membri amputatio non meretur propriè mutilatio dici, quia ejusmodi morbidum membrum nulli amplius est usui, sed corpus in operationibus impedit, & contagione suâ ipsi interitum minatur, adeoque æquivocè saltem membrum dicitur juxta Aristotelem *lib. 2. de anima c. 1. lib. 1. de gen. anim. c. XIX. lib. 4. Meteor. c. ult.* & recte, ne conservationem totius impediatur, amputatur. Conf. D. Alberti *Comp. J. N. Part. II. c. 11. §. 30. p. m. 73.* Aliàs de membris humani corporis dicendum est cum Molina: *Dominium membrorum auctor ipse natura, qui ea contulit, sibi ipsi reservavit, solum usum & administrationem hominibus concedens.* *Tract. III. de Just. & Jur. Disp. I. n. 1.* Conf. Grotius *lib. 2. de J. B. & P. c. XXI. §. 11. n. 2.* Quod si verò ne quidem in membra sua jus habet homo iisdem pro lubitu se mutilandi, multò minus in vitam jus habet illam penitus destruendi. *Quia nemo sibi ipse vitam dedit, sed illa pro Dei beneficio est habenda, adparet quoque homini nequicquam competere potestatem in propriam vitam hæcenus, ut eandem pro lubitu possit abrumpere,* ait Puffendorff. *lib. 1. de O. H. & C. cap. V. §. 4. p. m. 49.* Deus enim quidem vitæ custodem con-

constituit hominem, non verò Dominum, & vitæ usumfru-
ctumq; homini largitus est, dominium verò sibi reservavit.
Unde qui vitam pro lubitu profundendi potestatem sibi sumit,
in jura Divinæ Majestatis nefariè involat, adeoq; impietatem
suam manifestè prodit. Optimè Laëtantius: *Sicut in hanc vitam
non nostra sponte venimus, ita rursus ex hoc domicilio corporis, quod
tuendum nobis assignatum est, ejusdem jussu nobis recedendum est,
qui nos in hoc corpus induxit, tamdiu habitaturos, donec jubeat
emitti. lib. 3. Instit. Div. c. XVIII.* Egregiè etiam Josephus loqui-
tur: *Si quis depositum hominis surripuerit, aut malè tractaverit,
pesimus statim ac perfidiosus habetur: Si Dei depositum ex proprio
corpore quis ejecerit, eum se latuisse quem laeserit aestimabit? Et ser-
vos quidem fugientes ulcisci justum creditur, quamvis nequam
Dominos fugerint, ipsi verò Deum fugientes & optimum Deum im-
piè facere non videbimur? H. I. lib. 3. de B. J. c. XIV. p. 697.* Philo-
sophi gentiles itidem, ut ostendant, homini in vitam suam
non competere absolutum dominium, sed Deo, adeoque
absq; Dei jussu non esse ex hac vita recedendum, variis hoc
assertum suum similitudinibus declarant. Pythagoras vetabat
injussu Imperatoris, id est, Dei de praesidio & statione vitæ decedere,
teste Cicerone *de Senectute num. 73.* Socrates apud Platonem
duas adhibet similitudines, alteram à captivis alteram à ser-
vis petitam. Verba ejus sequentia sunt: *Profectà sermo ille, qui
de hisce rebus in arcano habetur, quod nos homines sumus in qua-
dam custodia, neq; decet quenquam ex hac seipsum solvere neque
aufugere, magnus quidem mihi videtur neq; cognitus facilis. Verum
tamen id mihi, ò Cebes, rectè dici videtur, Deos quidem curam ha-
bere nostri, nos verò homines unam quandam ex possessionibus esse
Deorum, annon tibi ita videtur? Mihi quidem, inquit Cebes. Non-
ne igitur, inquit porrò Socrates, & tu si quod ex mancipiis tuis
seipsum perimeret, cum tu minime significasset, velle te, ut è vita ex-
cederet, irascereris illi, & si potestatem haberes, poenà quadam af-
ficeres.*

ficeres. Omnino, inquit. Fortasse igitur, concludit Socrates, hoc modo non prater rationem est, non prius decere seipsum interficere, quã Deus necessitatem aliquam imposuerit. Hæc Socrates apud Platonem in Phadone p. m. 335. Ex mente Socratis & Platoniorum aut etiam Pythagoræ loqui quoque videtur Scipio apud Ciceronem, quando ad filium ait: *Tibi & piis omnibus retinendus est animus in custodia corporis, nec injussum ejus, à quo ille est vobis datus, ex hominũ vita migrandũ est, ne munus humanum assignatum à Deo defugisse videamini, in somnio Scipionis Tom. IV. Oper. p. m. 675.* In eadem sententia est Apulejus Philosphus Platonicus, quando ait: *Sapiens corpus non relinquet invito Deo. Nam etsi in ejus manu est mortis facultas, quamvis sciat, se terrenis relictis consecuturum esse meliora, nisi necessario perpetiendum esse istud lex Divina decreverit, accersere tamen sibi mortem non debet.* H. I. lib. de Philosophia p. m. 52. Conf. Plotinus fufius eadem propriam rationibus ex Philosophia Platonica petitis impugnans apud Macrobiũ lib. I. in somnium Scipionis c. XIII. p. m. 53. seq. Denique & Stoicum audiamus ad mentem Pythagoræ loquentem, nempe Epicetum, qui inquit: *Homines, Deum expectate, cum ille significarit, & vobis muneris istius vacationem dederit, tunc ad eum revertimini. Nunc verò equò animò tuemini stationem istã vobis ab eo attributam.* apud Arrianum lib. I. in Epicet. Dissert. IX. p. m. 42. Conf. etiam Epicetetus in Enchiridio c. XXIII. & Simplicius in Comment. ad h. l. p. m. 50.

§. IX.

Denique & ex hoc capite cædes propria improbanda est, quòd per eam civitas injuriã afficiatur. Ftenim initio dicitur leges civitatis violat, utpote quæ, imprimis in Rebusp. morationum gentium nemini permittunt privato arbitrio de vita cujusquam hominis, adeoq; nec de propria statuere. Deinde propiciida haud raro Rempubl. utili membrò privat, & sic pactum violat, quò civitati obstrictus erat, ad promovendam

dam ejus salutem, quam verò, dum se interficit, quantum in se est, negligit ac impedit, officiaque civitati præstanda subterfugit, ac foedam corpori civitatis mutilationem infert, dum illud membrò, quod adhuc superesse poterat, & superesse debebat, spoliat. Taceo, quod sibi necè consciscere sit res pessimi exempli, adeoq; vel hòc ipsò civitati noceat. *Qui irà impulsus sibi ipsi mortem consciscit, facit illud sponte contra rectam legè, quod lex minime permittit. Injuriam igitur facit; sed cui? nonne civitati?* scribit Aristoteles lib. 5. *Eth. c. XI. §. 7. & 8.* Ad quæ verba Michael Ephesius ita commentatur: *Qui se occidit, civitatem procul dubio injurià afficit, eò quòd vel Duce, vel milite, vel artifice, vel aliquò hujusmodi ministrò ipsam privat. Neesse enim est, ut, qui se interfecit, vel Princeps, vel miles, vel artifex, vel aliqua alia civitatis pars fuerit. Quare cum civitatem cive privet, eam injurià afficit.* Comment. in 5. *Eth. p. m. 317.* Hinc etiam civitas, quæ ab huiusmodi homine offensa & injuriam passa est, certas propriçidæ statuere consuevit pœnas, quod iterum Aristoteles indicat, inquires: *Mulat eum civitas & ignominia afficit, qui se ipsum exanimavit, ut qui civitatem injurià afficiat.* loc. antè cit. §. 9. Ad qualem pœnam & ignominiam hìc respiciat Philosophus, ex Andronico Rhodio addiscere licet, qui ad h. l. ita scribit: *Pœnas ab eo, qui se interficit, exigit civitas, eumque ulciscitur, ut potest. Neque enim corpus sepulturae tradi permittit.* Comment. in 5. *Eth. c. XVII. (al. XI.) p. 244.* Conf. etiam Mich. Ephesius loc. modò cit. Et quidem historiarum monumenta si evolvamus, varia pœnarum & ignominiaè genera à Rebusp. variis constituta esse *ἄποχρίσεις* deprehendimus. Apud Hebræos moris erat eos, qui se occiderant, usque ad solis occasum insepultos abjicere, adeoque durius quam hostes tractare, si credendum Josepho lib. 3. de bello Jud. c. XIV. p. 697 & Egesippo lib. 3. de Excid. Hieros. c. XVII. Nec hodierni Judæi consvetas alias ceremonias in sepultura propriçidæ adhibent, quod patet ex Buxtorffii Sy-

nagoga Judaica c. XLIX. p. m. 705. Romanos itidem eos, qui la-
 queo finiverant vitam, aliquando sepeliri prohibuisse, testis
 est Servius in *lib. XII. Æneid.* Tempore Tarquini Prisci, cum
 plebs tædiò laboris meatuum subterraneorum ædificando-
 rum necem sibi conscisceret, furori plebis sedandæ hoc inve-
 niebatur remedium, ut omnium ita defunctorum corpora
 crucibus figerentur, spectanda civibus Romanis & feris volu-
 cribusque laceranda, Plinio referente *lib. 36. N. H. c. XV. p. m. 643.*
 Apud Senecam allegatur lex: *Homicida in se insepultus abjiciat-
 tur, & paulò post dicitur: Facinus indignum, si inveniantur ma-
 nus, quæ sepeliant eum, quem occidere sua. in Excerpt. Controv. l. 8.
 Controv. IV. p. m. 495. seq.* Athenienses defuncto propriciae ca-
 daveri manum tanquam facinorosam amputabant, reliquum
 verò cadaver humo tegebant, Alex. ab Alex. *lib. 5. G. D. c.
 XXVIII.* Milesiorum virgines cum furor quidam ad vitam sus-
 pendio finiendam abriperet, huic sequenti lege promulgatâ
 obviam ibatur à Milesiis, ut virgines quæ suspendiò se necâs-
 sent, nudæ cum eodem laqueo, quò erant prævinctæ, per for-
 rum efferrentur; Et ita reliquæ à voluntaria cæde tam inhone-
 sti funeris pudore deterritæ sunt. Vid. Plutarchus *lib. de Virtu-
 tibus mulierum Tom. I. Moral. p. m. 428.* Gellius *l. 15. N. A. c. X.*
 Plato iis qui seipfos vi sceleratâ privaverint vitâ, vult sepultu-
 ram fieri solitariam, ubi alius nemo condatur, in locis regio-
 nis ultimis, desertis & innominatis, ita ut nec statuâ, nec in-
 scripto nomine sepulchra notentur. *lib. 9. de Legibus p. 584.* In
 Rebus publ. Christianis itidem variis ignominia generibus
 ἀποχέρας cadavera afficiuntur. Ex decreto Concilii Bra-
 carenfis I. honesta ipsis denegatur sepultura, quippe canon
 XXXIV. hujus Concilii sic sonat: *Qui sibi ipsis quolibet modo cul-
 pabili inferunt mortem, nulla pro illis fiat commemoratio, nec cum
 Psalmis sepeliantur.* Vid. Caranzæ *Summa Concil. p. m. 411.* Conf.
 etiam canon. XVII. Concilii Antisiodorensis apud eundem p.

376. qui canones relati sunt in Jus Canonicum c. placuit caus. 23. qv. 5. Carolus V. in legibus rerum capitalium n. 135. quorundam ἀποχέπων bona fisco adjudicat, cui simile statutum invenitur l. 8. π. ad L. Pompejam de parricidiis. Sic quoque in Flandria sui ipsius parricidium confiscatione bonorum punitum esse testatur Tholosanus Syntagm. Jur. Univ. Part. III. lib. 36. c. XXII. Quibusdam in locis ἀποχέπων dolio inclusi & in profluentem projecti, additâ inscriptione: Λαβ̄ diesen gahn / er hats ihm selbst gethan; alibi mutilatâ manu quâ facinus perpetrarunt, in loco publico ad terrorem aliorum furcâ suspensi. Vid. Georg. König Cas. Consc. Cas. VI. p. 62. Jure Saxonico cadavera propicidarum vel sub tecto domus per fenestras dejectiuntur, vel sub limine extrahuntur, & supra rastrum educti vel comburuntur, vel in campo supplicii destinato aut saltem extra cœmeterium in locis separatis sepeliuntur, qualis sepultura vulgò canina aut asinina appellari solet. Conf. Liebenthal. Exerc. Eth. VII. qu. 10. Carpzovius Jurispr. Ecclesi. lib. 2. tit. 24. def. 376. n. 9. Apud nos itidem sui homicidæ à nullo ingenuo homine tangi sed à carnifice ad patibulum rapi & summo cum opprobrio defodi solent. Conf. fusè de pœnis propicidarum trahentem Farinacium Part. V. Oper. Criminal. qu. 128. tit. 14. p. 394. -- 410. Neque est, ut quis ejusmodi pœnas in ἀποχέπων exercitas pro injustis aut absurdis & frustraneis habeat. Atrocibus enim delictis atroces quoque debentur pœnæ, & quoniam propicidæ mortem pro supplicio non habent, judice Grotio lib. 2. de J. B. & P. c. XIX. S. 5. n. 1. utique aliò suppliciorum genere, quale mortuis irrogari potest, afficiendi sunt, inter quæ non postremum est sepulturæ honestæ privatio, quippe honore sepulturæ carere acerbissimum antiquis erat, dicente Turnebo lib. 13. Adversar. c. IX. p. m. 236. Et sicut bene meriti etiam post mortem recte honoribus ornari possunt, ita nihil vetat, quò minus sceleribus infames

etiam post mortem ignominia notentur. Quanquam autem sensu ejusmodi suppliciorum mortui destituantur, nihilominus tamen poenae istae testimonium publicum existunt, quam detestandum & abominabile scelus ab iis fuerit perpetratum, adeoque ignominiam etiam post mortem durantem iis inurunt. Praeterea hunc habent usum, ut viventes à paribus delictis revocent & deterreant, quomodo e. g. Tarquinius Priscus Romanos, Milesii virgines suas, poenis in propicidarum cadavera constitutis à propriae caedis furore retraxerunt, quemadmodum ex Plinii & Gellii locis antea citatis patet.

§. X.

Evidentum haecenus dedimus, eadem propriam pro re illicita habendam, exinde verò sua sponte fluit, ἀντιχρηστικῶν minus rectè fortitudinis titulò incrustari, sui que interfectores fortibus malè accenseri. Nam à fortitudine non proficiuntur actus turpes, neque fortis talia agit, quae sunt illicita, sed circa honesta occupatur, & secundum virtutem operationes suas exercet. Vid. lib. 2. Eudem. c. 1. qui verò seipsum occidit, in negotio turpi atque illicito occupatus esse deprehenditur. Equidem fortis & ἀντιχρηστικῶν convenire videntur in hoc, quod uterque versetur circa terribilia, imprimis circa id, quod maximè terribile habetur, nempe mortem. 3. Eth. c. VI. §. 14. alia tamen est mors, quam vir fortis, alia quam ἀντιχρηστικῶν sustinet. Mors, quam fortis intrepidè subit, est honesta, est pro salute patriae suscepta, est praeclara ac gloriosa, quippe cui splendidissima decernuntur praemia. Conf. 3. Eth. VI. §. 17. 18. 1. Rhet. c. IX. Plato in Menexeno p. m. 355. Thucydides lib. 2. de Bell. Peloponn. pag. m. 76. ast mors eorum, qui sibi violentas inferunt manus, non est honesta, quia juri naturae, legibusque Divinis & humanis contrariatur, non salutaris, quia civitatem injurià afficit, non gloriosa, quia infamiam & poenas habet consequentes, quod

quod ex antecedentibus satis constat. Fortis, quæcunque agit, illa agit rectæ rationis ductu & ex deliberato animi proposito, non verò ex sola perturbatione. *Non oportet eum, qui verè fortis, ob perturbationem esse fortem. 1. Magn. Mor. c. XXI. Sed ita, ut ratio monet, agere. 3. Eth. c. VIII. §. 32.* Hinc neq; temerè pericula adit, neque instar bestiarum inconsideratè in ferrum hostium ruit, sed cautè procedit, & pericula ingruentia pro virili propulsat, quodsi verò aliter fieri non possit, & salus Reip. ita exigat, mortem intrepidò sustinet animò, non quidem ita, ut proprià manu illam sibi consciscat, sed ab hoste illatam fortiter perferat. *Fortium enim virorum est magis mortem contemnere, quam odisse vitam, neque belluarum ritu in perniciem non necessariam ruere, juxta Curtium lib. 5. c. IX. n. 6.* At *ἀνδρείη* in eadem propriam non rectæ rationis vsu, sed affectuum impetu, plerumque metu, impatientiâ, desperatione &c. impellitur. *Multi enim ex rabie & repentina indignatione mortem sibi deprecant, non diffitente Seneca Epist. XXX. p. 115.* Imò tantum abest, ut ex rectæ rationis præscripto agant propicidæ, ut potius manifesta amentia suâ præbeant argumenta, dum malum majus nempe mortem eligunt, ut effugiant mala minora, e. g. paupertatem, morbum, ignominiam aut alias calamitates, quod utique à ratione & prudentia alienum existit. Inde Procopius: *Vitam abrumpere nullò mortis usu, præceptum amentia est, cæca adversus mortem ferocia inanem quandam habet fortis animi speciem, à sapientibus insipientia ducitur. H. I. lib. 4. Hist. Goth.* Fortis est res molestas atque asperas patienter tolerare *3. Eth. c. VI. §. 13.* unde Lucanus:

----- Fortissimus ille est,
 Qui promptus metuenda pati, si cominus instent
 Et differre potest. -----

IX 2

lib.

lib. VII. Pharsal. v. 105. seqq. ἀνδραγῆς verò res molestas, quales sunt paupertas, morbus, senectus &c. perferre non vult, sed metu aut tædiò earum è vita excedit, adeoque non fortis sed potius timidus atque ignavus est dicendus. *Mori fugientem vel paupertatem vel amorem vel aegritudinem aliquam non est viri fortis sed ignavi potius. Mollis enim est animi res arumnosus & laboriosas fugere, scribit Aristoteles 3. Eth. c. VII. §. 27. Conf. 2. Eudem. c. I. p. m. 131. A.* Sic quoq; apud Cæsarem dicitur: *Animi est ista mollities non virtus, inopiam paulisper ferre non posse. Qui se ultrò morti offerant, facilius reperiuntur, quam qui dolorem patienter ferant. lib. 7. de bell. Gall. c. 77.* Hinc etiam Hercules apud Euripidem metuit, ne timiditatis alicujus accusetur, si lucem reliquerit propter casus ad versos. Vid. Euripides in *Herc. furent. v. 1347. seqq. Vol. II. Tragæd. p. m. 505.* Denique fortis omnia agit ac suffert honestatis gratia, utpote quæ virtutis finis est 3. *Eth. c. VII. §. 5. & c. IX. §. 8. 1. M. M. c. XXI.* ἀνδραγῆς autem non mortem subeunt ac perferunt, quod honestum sit ita facere, sed quod malum fugere studeant. 3. *Eth. VII. §. 29.* Rectè itaque Josephus objicientibus: *Viri fortis est semet occidere, respondet: Imo verò ignavisissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens ante vim turbinis navem sponte submergit.* Et paulò antè ait: *Juxtà timidus est habendus, qui mori non vult, cum opus est, & qui vult, cum non oportet. H. I. lib. 3. de bell. Jud. c. XIV.* quibus gemina inveniuntur apud Ammianum Marcellinum, ita scribentem: *Equo animo juxtà timidus est & ignavus, qui cum non oportet, mori desiderat, & qui refugiat, cum sit opportunum lib. 25. c. IV.*

§. XI.

His tanquam generalioribus præmissis, descendendum jam ad casus quosdam specialiores, de quibus circa præsentem materiam disquiri solet. Et quidem initiò considerandi veniunt illi, qui ex melancholia aut phrenesi manus violentas sibi inferunt. Melancholiam enim in multis causari, ut vitam odio habeant, & mortem sibi consciscant, testis est Galenus *lib. 3. de locis affectis c. IV.* testantur id quoque varia exempla. De Cleomene Spartiatarum Rege memorat Herodotus, quod morbo insanix correptus gladiò acceptò à furis incipiens se detruncârit, donec ad abdomen perveniens in eo rescindendo expiraret. Vid. Herodotus *lib. 6. p. m. 349.* De Lucretio Poëta Eusebius narrat, quòd in furorem versus propriâ manu se interfecerit. in *Chronico Olymp. CLXXI.* Conf. Vossius *de Poëtiâ Latinis c. I. p. m. 13.* Cum Atticam depopularetur pestis, multi vi morbi in phrenesin acti in puteos se præcipitarunt, quod ex Lucretio affert Coel. Rhodiginus *lib. 23. Lect. Ant. c. XXXII.* ubi quoque testatur in Lugdunensi Gallia aliquando mulieres melancholiâ vexatas crebrò in præaltos puteos se præcipites dedisse. Suspendium virginum Milestarum, cujus *Disp. Prior. §. 9. p. 20.* mentionem fecimus, ex melancholia profectum esse, persuadere poterunt ea, quæ de isto annotavit Doctissimus Wedelius *Exercit. Medico-Philolog. Decad. VI. Exerc. VII. p. m. 40. seq.* Imprimis memorabile est, quod Voëtius refert, nempe Berckium Fœderati Belgii ad Venetos Legatum, ubi An. 1625. cum suis lustraret cœnobium Carthusianorum, didicisse illic, Monachos non paucos istius ordinis diætâ suâ piscariâ, silentiò & solitudine in melancholiam actos quotannis sibi manus inferre, adeò ut Generalis eorum more fo-

D

litò

litò de statu ordinis sui referens ad Papam dixerit: *Deo gratias, tantum quinquaginta hòc annò seipfos suspendunt.* Vid. Voëtius *Dispp. Select. Volum. IV. Disp. XXI. §. 2. p. 246.* De ejusmodi autem melancholicis & phreneticis mitius pronuntiandum, ipsorumque eadem propriam excusandam esse plerisque videtur, dummodo species, gradus ac intervalla melancholiæ & furoris rectè distingvantur, neque ipsi ex propria culpa, e. g. per iram, aut ebrietatem in delirium aut furorem inciderint. Qui enim adeò melancholiâ aut phrenesi correpti sunt, ut rationis usus impeditus sit, & mentis plane impotes existant, illi utique ἀνωχησίαις propriè dicuntur incusari non possunt, quia sponte aut ex deliberato animi proposito se non occidunt, sed quicquid agunt, ex ignorantia agunt, adeoque factum ipsorum est invitum per ignorantiam, de quo videndus Aristoteles *lib. 3. Eth. c. 1. §. 36.* tale autem factum excusationem mereri ex *5. Eth. c. VIII. §. 34.* patet. Hinc enim qui alium hominem per ignorantiam occidit, ab homicidii crimine absolvi solet, pariter ergo excusatione non indignus est judicandus, qui seipsum ex impotentia mentis interficit. Similis nempe est ejusmodi homo dormienti, qui itidem, quæ agit, ignorat, unde sicut dormiens, si fortè in fomno è sublimi te præcipitem daret, ἀνωχησίαις insimulari non posset, ita etiam, qui impos mentis est, hujus criminis argui non debet, sed hic valet, quod ab Ulpiano dicitur, in eo nullam esse culpam, qui suæ mentis non sit. *l. 5. π. ad L. Aquiliam.* Et hinc etiam fieri solet, ut quamquam in illos, qui spontaneâ morte se peremerint, graves poenæ sint constitutæ, isti tamen, qui ex melancholia aut furore quodammodo sibi intulerunt, à poenis talibus immunes existant, & ad minimum tantâ ignominia, quantâ malitiosi proprijdas non afficiantur. Conf. Farinacius *Part. V. Oper. Criminal. qu. 123. tit. XIV. n. 13. p. 397.* Osiander *in Comment. ad Grovii lib. 2. c. XIX. p. 1107.*

§. XII.

Porro disquiri potest: *Utrum vitam abrumpere liceat tunc, si quis videat, se deinceps in probrum ipsius Dei victurum?* Cui quaestioni ansam dedit Grotius affirmativam ejus tribuens Hebræorum nonnullis *lib. 2. de J. B. & P. c. XIX. §. 5. n. 4.* quorum sententiam clarius explicat D. Georg König sic scribens: *Rabbini tractantes historiam Samsonis (adde & Saulis) disputant, in duplici casu permittendam esse vitam, aut si quis metuat, vitam suam ludibrio habitum iri in contemptum Dei, aut ne tormentorum magnitudine exagitatus fortean deficere cogatur ab agnita veritate.* in Cas. Conc. c. V. Cas. VI. p. 53. Ad priorem casum referunt exemplum Simfonis, qui, cum in suo corpore veram religionem videret esse derisui, se unà cum hostibus perdidit. Judic. XVI. 30. itemque Saulis, qui gladio incubuit, ne à Dei suisque hostibus illuderetur. I. Sam. XXXI. 4. unde fortitudo ejus magnis encomiis extollitur à Josepho lib. 6. Antiqu. Judaic. c. XV. R. David Kimchi Saulem sic defendit:

לא חטא שאול בהרגו עצמו ואעפ שכחוב אך את רמכם
 לנפשותיכם ארוש כלו מידכם ארוש אותו אם תהרגו
 עצמיכם - אעפ כן לא חטא לפי שהיה יודע שאול כי סופו
 היה למות במלחמה כי כן אמר לו שמואל ועוד כי ראה כי
 מצאוהו המורים אנשי בקשת ולה היה יכול להמלט מיד
 מן היה שיהרגו הוא עצמו ולא יתעללו בו הערלים וכן אמרו
 דול אך את רמכם לנפשותיכם ארוש וכול כשאול תל אך;
 i. e. *Non peccavit Saul occidendo seipsum. Licet enim scriptum sit:*
 Quin etiam sanguinem vestrum de animabus vestris requi-
 ram. (Gen. IX. 5.) *q. d. de manu vestra requiram eum, si occide-
 ritis vos ipsos -- etiam si, inquam, ita scriptum sit, non tamen
 peccavit Saul, quia sciebat, finem suum adesse, ut moreretur in
 prelio, quippe ita predixerat ei Samuel; præterea videbat, se in-
 ventum esse à sagittariis, quorum manus effugere non poterat,
 inde bonum erat, ut seipsum occideret, ne illuderent ei præputiati.*

D 2

Et

Et ita sentiunt Rabbinii nostri p. m. verba ista: *Veruntamen sanguinem vestram de animabus vestris requiram, exceptionem admittere ejus casus, in quo Saul constitutus fuit, hocq; indicari vultâ 7ⁿ.* Hæc Kimchi in *Comment. ad I. Sam. c. XXXI.* Conf. pluribus Hebræorum sententiam exponentes Lyra atq; Münsterus ad eundem locum. Posteriores casum illustrare possunt verba Judæorum ad Petronium, quæ ex Philone adducit Grotius, & sic habent: *Miscebimus inter nos sanguinem morte sponte sumptâ, tum mortuis ista imperentur. Ne Deus quidem nos culpet in duo intentos, ut & Imperatorem revereamur, & sacras leges custodiamus. Id autem ita demum efficere dabitur, si abeamus hinc contemptâ vitâ minimè vitali.* Nec in historia Christiana desunt exempla eorum, qui mortem sibi intulerunt, ne fortè adacti tormentis religionem Christianam ejurarent. Reperti sunt, qui prius se ex locis superioribus præcipites dederunt, quàm periculum tormentorum adirent, mortem potius citam obire, quàm ut impiorum laqueis caperentur, properantes, scribit Nicephorus lib. 7. *Hist. Eccl. c. XI.* quæ deprompta sunt ex Fufebio lib. 8. *H. E. c. XXIV.* In specie de Apollonia virgine Fufebius memorat, quòd, cum dira ipsi minarentur persecutores, nisi Christianam religionem abnegaret, illa sponte in rogam se conjecerit & flammis absumpta sit. lib. 6. *H. E. c. XXXIV.* Conf. de eadem Nicephorus lib. 5. c. XXX.

§. XIII.

Nos neutrò ex antè dictis casibus cædem propriam licitam esse statuimus. Nam quòd casum priorem attinet, non urgebimus jam cum Osiandro *Comm. ad Grot. p. 1108.* non ita certò aliquem prævidere posse, se in probrum Dei vidurum, cum Deus mille modos habeat, quibus in singula momenta gloriam nominis sui patefacere, probrum abstergere, & hominem ab imminentibus periculis eripere possit; neque cum D. Königio *Cas. Conf. l. c. p. 53.* urgebimus, non recte asseri

de

de iis, quòd in probrum Dei vivant, quorum corpori & vitæ ob nomen Dei ignominia & vis inferitur, cum potius nomen Dei per ipsos glorificetur, quando fortiter illa sustinent, quæ ob confessionem ejusdem pati coguntur; hoc saltem pro sententia nostra stabienda asserimus, quòd, etiamsi quis prævidere possit, se in opprobrium Dei victurum, hæc tamen causa nondum sufficiens sit, ob quam vitam sibi eripere possit. Neque enim legem quandam Hebræi producere possunt, quæ ipsis permittat ob hanc rationem vitâ se exuere, potestatem verò hic exceptionem quandam formandi, ubi ipsis lex naturæ & Divina universalis de non faciendo homicidio obstant, ipsis concedere non possumus. Quòd verò hic *ad præsumptam Dei voluntatem* confugiant, *quæ mortis anticipanda consilium absolvat*, dicente Grotio *l. c.* talis præsumptio nulla est, quippe quæ ex nullo certo signo colligi potest, sed potius contraria præsumptio elicitur ex generali præcepto, quòd homicidium prohibitum est. Exempla Simsonis & Saulis in contrarium allata fusè discutere non est nostri instituti, sed de iis accuratius judicare Theologorum est, ad quos Lectorem remittimus, imprimis verò evolvendi sunt, qui ad lib. Jud. c. XVI. & I. Sam. c. XXXI. commentantur, interque eos Calovius *in Bibl. illustr. ad h. l.* & Polus *in Synops. Crit. ad dictos libros*. Conf. etiam Osiander *l. c. p. 1109.* & Georg. Hornius *in not. ad Sulpic. Severi Hist. sacr. lib. I. c. LII. p. m. 153.* quanquam nec ex Philosophis desint, qui factum Simsonis considerandum susceperunt, inter quos nominamus Rechenbergium *dissert. de Simsone Heroë*, quæ habetur *Part. I. Voluminis Dissertat. Historico-Polit. pag. m. 52. seqq.* itemque Christianum Röhrensee Prof. Witteberg. *dissert. de Simsone àvτ̄χ̄ε̄ῑας̄ absoluto*. Nos ad memorata exempla saltem Cl. Ziegleri succinctam responsonem subjungimus, qui de Simsone ait: *Samsonis exemplum uti heroicum & extraordinarium*

rium referri huc non potest. Nec propriè ἀποχειρίαν commisit
 Samson, quippe cujus vires tantæ non erant, ut columnas istas &
 ædificium insistens prosternere valeret, sed ipse Deus stragem istam
 edidit, usus scilicet Samsonæ veluti instrumento infirmo licet & ex
 se minus sufficiente. De Saule verò inquit: Hic ex desperatione
 sibi manus intulit, non ob gloriam nominis Divini. Conf. Comment.
 ejus ad Grotium p. m. 422. Sed nec posteriori casu cædem pro-
 priam approbare possumus, quando fit ob evitandam idolo-
 latriam. Quodsi enim hæc ratione evitare licuisset idolola-
 triam, aut ἀποχειρίαν à veritate, cur plerique Martyres tam
 diris cruciatibus se excarnificari passi sunt? cur crudelissima
 suppliciorum genera in se exerceri permiserunt? Nonne fa-
 tius fuisset mitius mortis genus eligere, & propitius sævi-
 tiam aliorum antevertere? Quis enim sanæ mentis, si inter
 duo mala, quorum neutrum turpitudinem moralem invol-
 vit, optio detur, non eligeret minus ad effugiendum majus?
 Ast alia hic suberat ratio. Noverant scilicet, tale occidendi
 seipsos jus sibi non competere, noverant talem vitæ exitum
 cum crimine conjunctum esse, ideoque alienò, quam suo scel-
 lere, perire malebant, loquente sic aliàs Dario apud Curtium
 lib. 5. c. XII. num. 11. Non est nostri mortem arripere sed illatam
 ab aliis libenter excipere, ait Hieronymus Comment. in Jonæ c. 1.
 Sicut enim mala turpia non sunt facienda, ut inde bona even-
 niant, ita nec committendum est unum peccatum, ut effugia-
 mus alterum, quippe illius turpitudinem sola intentio bona
 hu,us effugiendi abstergere non valet. Rectè igitur Augusti-
 nus loquitur: Si detestabile facinus & damnable scelus est, seipsum
 occidere, sicut veritas manifesta proclamat, quis ita despiat, ut
 dicat: Jam nunc peccemus, ne postea fortè peccemus. lib. 1. de C. D.
 c. XXV.

§. XIV.

Accedimus jam ad fæminas illas, quæ pro conservanda pudici-
 tia

citia mortem sibi intulerunt, quarum exempla historia tum Ethnica tum Christiana suppeditat. Cicero mentionem facit virginum quarundam nobilissimarum, quæ in puteos se abjecerint, ut morte voluntariâ nefariam turpitudinem depellerent. *Orat. XXXVI. de Provinciis Consularibus n. 6.* Apud Val. Maximum celebratur Græca foemina nomine Hippo, quæ cum hostium classe esset excepta, se in mare, ut morte pudicitiam tueretur, abjecit. *lib. 6. c. 1. Extern. n. 1.* Captis everfisque Thebis cum virgo quædam Thebana sibi ab hostium Duce vim parari animadverteret, suâ manu sibi mortem conscivit, referente Fulgoso *lib. 6. c. 1.* qui etiam de quinquaginta virginibus Spartanis memorat, quod à Messeniis juvenibus ad Venerem sollicitata, ut illorum vim incolumi pudicitiam effugerent, mortem oppetierint. De Mallonia illustri foemina Romana narrat Suetonius, quod, cum ad Tiberium libidinofissimum senem esset perducta, neque cupiditatibus ejus obscœnis obsequi vellet, instinctu ejus delatoribus fuerit objecta, quam cum ne ream quidem interpellare desineret, ecquid poeniteret? ipsa pro tuenda pudicitia sua derelictò judicò domum se arripuerit, ferroque transfegerit. *in Tiberio c. XLV.* Simile ferè exemplum de alia quadam muliere Romana nobili & quidem Christiana adducit Eusebius. Illius amore captus Maxentius cum ad eam ministros libidinis, ut ad se ducerent, misisset, maritus autem metu mortis eam abduci vetare non posset, illa petiit se ornandi tempus & impetravit. Cubiculum verò ingressa gladiò se transfodit. Conf. Eusebius *lib. 8. H. E. c. XXVII.* & *lib. 1. de vita Constantini c. XXVIII.* itemque Nicephorus *lib. 7. H. E. c. XXI.* Similiter Eusebius de muliere quadam Antiochena testatur, quod unâ cum duabus filiabus virginibus ad stuprum effugiendam in profluentem gurgitem se præcipitaverit. *lib. 8. H. E. c. XXIV.* Vid. de eadem Nicephorus *lib. 7. c. XII.* Pelagiæ virginis meminit Ambrosius, quæ

32
quæ ne à milite insequente violaretur, seipsam interemit, & in actis Luciani Martyris de testo altissimo se præcipitasse dicitur; Mater verò & sorores Pelagiæ à militibus quæsitæ in flumen se conjecerunt. Vid. Ambrosius lib. 3. de Virginitibus Tom. IV. Oper. p. 478. seq. An hæc mater Pelagiæ fuerit eadem mulier Antiochena, cujus antea ex Eusebio facta est mentio, quemadmodum quidem Baronius vult Tom. III. annal. ad ann. 303. sit penes alios judicium. Ad has fœminas fortè Augustinus respicit, ita scribens: *Quædam sanctæ fœminæ tempore persecutionis, ut insectatores suæ pudicitia devitarent, in rapturum atque necaturum se flumen projecerunt, eoque modò defunctæ sunt. lib. I. de C. D. c. XXVI.* Procopius lib. 2. de bello Persico refert, captâ Antiochiâ à Cosroe Rege Persarum, duas Antiochenas fœminas illustres, ne quid ab hostibus turpe paterentur, cursu statim ad Orontem contendisse, & opertis flammeolò capitibus se in profluentè jecisse. Addimus adhuc exemplum fœminæ cujusdam Aquilejensis nomine Dignæ nobilis atq; formosæ, quæ cum patriam ab Attila Hunnorum Rege expugnatam hostesque victoriâ abutentes conspiceret, vitam potius quam pudicitiam amittere statuit. Itaq; turrim quandam ascendit & capite obvolutò in subiectum turri fluvium se præcipitavit, quemadmodum ex Bizari *lib. 1. de bell. Cypr.* adducit Camerarius *Cent. 3. Hor. subcis. c. LXXXVIII. p. m. 294.* Quid de facto ejusmodi fœminarum sentiendum sit, non ita certum est apud omnes. Quidam ejusmodi factum simpliciter approbasse videntur, quæ sententia erat gentilium, qui in fœminis Christianis culpabant, quod stuprum paterentur, & non potius illius evitandi gratia se occiderent, quemadmodum patet ex Augustino *lib. 1. de C. D. c. XVI.* Et ab hac sententia neque Hieronymus alienus esse censetur, quando ait: *In persecutionibus non licet mihi propriâ perire manu absque eo, ubi castitas periclitatur. Comment. in c. I. Jona,* quæ verba licet

et quidam in contrarium planè sensum flectant, alii tamen istiusmodi interpretationem violentam judicant. Prætereà sicut ob tale factum Ethnicæ fœminæ ab historicis gentilibus, ita Christianæ ab Ecclesiasticis Scriptoribus laudantur, sicut tam ex Eusebii locis suprâ adductis constare potest, quam ex Ambrosii *lib. 3. de Virginibus & Enarrat. in Psalm. CIV.* elucescit, ubi Pelagiam magnis effert laudibus, cujus fortitudinem etiam Chrysostomus in peculiari Homilia deprædicat. Alii excusant fœminas istas, inter quos Augustinus, qui iis ignoscendum putat *lib. 1. de C. D. c. XVI.* Lessius fœminas impr. Christianas dupliciter excusari posse putat (1.) quòd id fecerint Divinâ inspiratione, quomodo etiam quædam illarum ab Augustino excusantur *lib. 1. de C. D. c. XXVI.* & ex eodem capite Pelagiam Chrysostomus laudat. (2.) quòd id fecerint per ignorantiam inculpatam, Vid. Lessius *lib. 2. de Just. & jur. c. IX. Dubit. VI. n. 23.*

§. XV.

Nos, si simpliciter quærat: *Utrum fœminis ob stuprum evitandum se interficere liceat?* negativam defendendam suscipimus. Cui negationi ut sua constet ratio, fundamenti locò illud ponendum est, quòd fœminæ per stuprum seu violentiam alienæ libidinis pudicitia auferri non possit, si ipsa in libidinem non consentiat. Est enim pudicitia virtus animi, adeoque licet corpus stuprò violeatur, si tamen voluntatis assensus non accesserit, animus inviolatus manet, neque pudicitia perit. Ad animum namque respiciendum est non ad corpus, si de pudicitia aut impudicitia iudicium ferendum sit: Unde etiamsi corpus manserit intactum, mens verò fuerit impudica, castitas salva non manet. *Mens enim est profectò, quæ peccat, quæ immoderate libidinis factum cogitatione complectitur, in hac crimen est, in hac omne delictum. Nam etsi corpus nullâ sit labe maculatum, non constat tamen pudicitia*

ratio, si animus incestus est, nec illibata castitas videri potest, ubi conscientiam cupiditas inquinavit, scribit Lactantius lib. 6. Instit. Divin. c. XXIII. unde Basilius quoque ait, quod ea, quae animo virginitatem amisit, nec corpore virgo sit. lib. de vera virginitate. Contrà etfi corpus alienâ libidine fuerit pollutum, animus verò non consenserit, pudicitia integra manet. Hòc modò ægram animi Lucretiam consolabantur Collatinus & Brutus dicentes, mentem peccare, non corpus, & unde consilium abfuerit, culpam abesse, apud Livium lib. 1. c. LVIII. sic quoque apud Senecam dicitur:

Mens impudicam facere non casus solet.

in Hippolyto Act. 2. v. 732. Audiendus hic imprimis est Augustinus, qui prolixè in hoc argumento occupatur, ex quo præcipua saltem adducemus: *Ne aliena polluat libido, inquit, metuitur. Non polluet, si aliena erit, si autem polluet, aliena non erit.* Et paulò post: *Quis tandem sanâ mente putaverit, se perdere pudicitiam, si fortè in apprehensa & oppressâ carne suâ exerceatur & expleatur libido non sua. Si enim hòc modò pudicitia perit, virtus animi non erit, -- sed in bonis corporis numerabitur. -- Si autem animi bonum est, etiam oppressò corpore non amittitur.* Post pauca tandem concludit: *Hinc potius admoneamur, ita non amitti corporis sanctitatem manente animi sanctitate etiam corpore oppressò, sicut amittitur corporis sanctitas violatâ animi sanctitate etiam corpore intactò.* H. I. lib. 1. de C. D. c. XVIII. Quibus jungimus verba ejusdem, quæ inveniuntur Epist. CLXXX. ad Honoratum: *Violentiâ non violatur pudicitia, si mente servatur, quoniam nec in carne violatur, quando voluntas patientis suâ turpiter carne non utitur, sed sine consensione tolerat, quod alius operatur.* Conf. plura in hanc rem apud Leonh. Coqueum in Comment. ad Augustini lib. 1. de C. D. c. XVI. His fundamenti locò præmissis statim patet, evitacionem stupri non esse sufficientem causam, ob quam se occidere possint
foe-

foeminae, quia stuprum respectu foeminarum, quae illud patiuntur invita, est malum molestum, quippe non pro corruptionis turpitudine, sed pro passionis vulnere deputandum, loquente sic Augustino Epist. CXXII. ad Victorianum; Ob declinationem verò mali molesti malum turpe perpetrare, utique iniquum est, quia ne quidem ob effugiendum malum turpe aliam quandam turpitudinem eligere licitum est, quemadmodum § 13. indicatum. Quod verò foeminarum illarum proprium turpitudinem moralem involvat, exinde manifestum evadit, quia dum se occidunt, innocentes occidunt, quippe in stuprum non consentiunt sed vim patiuntur, indeque ab ipsa lege Divina innocentes pronunciantur. Deuter. XXII. 26. Quapropter nō incommodè hic quaerimus cum Augustino: Cur homo, qui mali nihil fecit, sibi malè faciat, & seipsum interficiendò hominem interficiat innocentem, ne alium patiatur nocentem? atq; in se perpetret peccatum proprium, ne in eo perpetratur alienum? lib. I. de C. D. c. XVIII. Quid quòd dubium adhuc sit, utrum foeminae liceat violentum stupratorem occidere? Quanquam enim istud plurimi affirmant, inter quos Grotius lib. 2. de J. B. & P. c. I. §. 7. Puffendorff. lib. 2. de J. N. & G. c. V. §. 11. Lessius lib. 2. de Justit. & Jur. c. IX. Dubit. XII. alii tamen non sine ratione negant, utpote Augustinus lib. 1. de libero arbitr. c. V. Osiander Comm. ad Grotium p. 620. Zieglerus in notis ad eundem p. 195. D. Alberti Comp. J. N. Part. II. c. III. §. 26. Becmann. in Lin. moral. c. IX. §. 11. p. m. 247. Quod si autem ne quidem licitum est violentum pudicitiae insectatorem interficere, quantò magis illicitum judicandum erit se propriam caede polluere ad stuprum ab alio intentatum evitandum. Non possumus itaque non approbare consilium Anthimi Nicomediensis Antistitis, quod dedit Euphrasiae puellae, quae ad stuprum abducebatur, & quid sibi faciendum esset, obvium Anthimū consulebat: *Filia Euphrasia*, inquebat,

E 2

pul-

pulcherrimum quidem est casta virginitatis donum, sed majus præstantiusq. fidei præceptum. Quandoquidem enim si casus aliquis aut necessitas ita ferret, multò magis pullam ipsam præstaret, quam corpus diripientibus dare, in præsentibus quoq. malis & tentationibus eòdem modò rem dispicere convenit. Et si permissum non est, ut utrumque retineas, ut saltem animam incontaminatam conserves, faciendum tibi esse dico, ut scilicet mente ipsà per fidem confirmatà carnem injuriis & contumeliis improborum permittas. H. I. apud Nicephorum lib. 7. H. E. c. XIII. Quod pro excusandis aliquibus fœminis de instinctu Divino affertur, Theologis discutiendum relinquimus; quod verò de inculpabili ignorantia adducitur, vix locum habere potest, cum ignorantia ejus, quod lege naturæ aut Divinâ prohibitum est, inculpabilis dici non mereatur, quippe quæ pertinet ad ignorantiam universalem, qualis vitio vertitur, docente Aristotele 3. Eth. c. I. §. 40. Gentiles, qui Christianis fœminis exprobrabant, quòd stupra propriocidiò non declinarent, sic redarguit Augustinus: *Quæ se occidere noluerunt, ne suò facinore alienum flagitium devitarent, quisquis eis hoc crimini dederit, ipse crimine insipientiæ non carebit.* lib. 1. de C. D. c. XVI.

§. XVI.

Progredimur ad illos, qui, ubi ad extrema devenum est, ne in hostium veniant potestatem, aut eorum vires augeant, ad propriam cædem vertuntur, ita ut vel propriis manibus sibi necem inferant, vel mutuis idibus se confodiant, vel incensis propugnaculis aut navibus se unà perdant. Testantur id non solum exempla Catonis, Hannibalis & Longi Diss. priori §. 2 & 5. adducta, sed etiam longè plura ex historia suppeditari possunt. Abydeni, cum ab hoste urbem captam viderent, non saltem conjuges & liberos occiderunt, sed & seipfos jugularunt, suspenderunt, in puteos conjecerunt, & de tectis præcipitarunt, referente Polybio lib. 16. Histor. c. XVI. & XIX.

37

XIX. p. m. 672. & 674. Sic quoque Butes sive Boges Persa in urbe Eijone à Cimone obsessus rebus desperatis urbem incendit, seque unà cum amicis & opibus perdidit. Vid. Plutarchus in Cimone Tom. II. Vit. Parall. p. m. 168. Herodotus lib. VII. p. m. 406. Cappadoce à Perdicca proeliò victi in urbem confugiebant, & occisis conjugibus ac liberis domos quisq; suas cum omnibus copiis incendebant, tandem & semetipsos in ignem coniciebant, ut hostis victor nihil suarum rerum præter incendii spectaculò fruereetur, teste Justinò lib. 13. c. VI. Idem fecerunt Sobii ab Alexandro obsessi, de quibus Curtius lib. 9. c. IV. Arrianus lib. 6. de Exped. Alex. c. I. item Thaleses apud Salustium in bello Jugurthino c. LXXVI. p. m. 189. & Numantini, qui à Romanis ad incitas redacti, in ultimam rabiem furoremque conversi, Duces suos, seque patriamque, ferrò & venenò ac subjectò undique igne peremerunt, quorum civitatem propterea fortissimam & beatissimam in ipsis malis iudicat Florus lib. 2. c. XVIII. Cum Jotapatà expugnata Josephus se cum quadraginta Judæis in spelunca abdidisset, hi se mutuis confodere vulneribus quam Romanis dedere maluerunt, unusq; Josephus cum comite ex eo numero non sine magna industria vitam servavit. Vid. ipse Josephus lib. 3. de bell. Judaic. c. XIV. Pari modò etiam nongenti Judæi in Massadæ castello munitissimo manus hostium effugere statuerunt, referente eodem Josephò lib. 7. de B. J. c. XXVIII. Ex recentiori historia itidem exempla quædam adducenda sunt. Nicosià à Turcis expugnata maxima captivorum pars flos juventæ cum ingenti præda in naves abducebatur, ut Imperatori Turcico donaretur. At quædam ex nobilioribus fœminis, quæ captivæ abstraherentur, ignem in sulphureum pulverem coniecit, quò ea navigia cum omnibus, qui in iis devehebantur, combusta sunt, omnisque thesaurus vel flammis absumptus, vel mari absorptus est, sicut ex Bizaro lib. 1. de bell. Cypr. narrat

Camerarius *Hor. subcis. Cent. III. c. 78. p. m. 293.* Idem Camerarius memorat, quòd, cum in Livoniam tempore Stephani Poloniae Regis impetum fecissent Moscovitæ, atque arce & civitate Wendenâ expugnatâ, atrocibus modis in victos sæverent, quidam Livoni, qui in arcis munitum locum confugerant, hanc hostis crudelitatem conspicati, unâ cum uxoribus & liberis pulvere tormentario incensò se interemerint, ne in manus hostium inciderent. *loc. cit. p. m. 294.* Inprimis observationem hic meretur, quod in bello inter Hispanos Batavosque gesto aliquoties factum est, ut Belgarum navitæ aut milites navales, cum desperatam putarent victoriam aut evasionem, naves suas igne pulveri pyrio injectò incenderent, sicque vel soli vel unâ cum hoste in aërem eliderentur, prout ex Heinsio refert Freinshemius in annot. ad Flori lib. 2. c. XVIII. idemq; testatur Voëtius *Vol. IV. Dissp. Select. Diss. XXI. §. 7. p. 256.* idque phrasi nauticâ dicebatur: *Den roden Haen in het cruyt stecken.* Ita Hugo Grotius memorat, quod pugna inter Fiasciardum Hispanum & Hautenium Batavum mari commissa recedentibus cæteris navibus unâ adhuc Zeelandica, cui Reinerus Nicolai præerat, remanserit, quæ cum certamen duos per dies sola sustinisset, nullâ spe auxilii reliquâ & fluctibus ingruentibus, qui eâ vehebantur, omnes consenserint in facinus acre & patriæ profuturum. Flexis nempe genibus Deum precati nitrato pulveri flammam injecerunt, quâ sexaginta homines periire. *Hist. rer. Belgic. lib. 15. p. 700.* Aliud exemplum Joh. Beverovicus Senator Dordrechtanus in literis ad Voëtium A. 1635. datis narrat: *Navis, inquit, ex India ad Occidentem argenti & pretiosis mercibus onusta nuper ab octo hostium navibus acerrimè impugnatur. Dum nostri strenuè pugnantes nullum effugium vident, id unum agebant, ut hostilibus navibus affixi, accensò pyriò pulvere idem secum victores fatum sortirentur, quod liberiore aërem quærere appellant;*
quæ

quæ verba Voëtius adducit *l. c. p. 291.* Antiquius exemplum ex Ponto Heutero Mart. Schoockius affert de Belgis quibusdam, qui A. C. 1555. ex Hispania domum repetentes cum viginti quatuor navibus mercibus onustis à viginti sex Gallorum navibus bellicis medio in mari infestati, conjectò in pulverem tormentarium igne suas, & quas uncis ac harpagonibus suis junxerant, adversariorum naves incendentes, se hostesque communi exitio obtulerunt. Conf. Schoockius *de Imper. marit. c. XIX.* itemq; Tob. Pfannerus *System. Theol. gentil. c. XVII §. 8. p. m. 401.* Ejusmodi Belgarum facta Hispanos & aliquando Svecos imitatos esse, dicit Schoockius *l. c. c. XXVI.* De Venetis etiam refertur, quod nautis suis injungant, ut navem, quam regunt, accendant potius ipsi simul perituri, quàm Turcis permittant, quod habet Molkenius in *Annot. ad librum Thomæ Brown de Religione Medici Sect. XXXVII.*

§. XVII.

Hæc occasione enata est quæstio: *Utrum rectè faciant milites ac navales socii, qui in prælio navali constituti, cum jam vident navem in potestatem hostium venturam, communi consensu ignem pulveri injiciunt, sicque & navem perdunt, & se in auras elidunt?* Ex cujus quæstionis decisione & de cæteris similibus factis §. præced. allegatis judicari poterit. Haud pauci affirmativam amplectuntur, & quidem ex his rationibus, quia tale quid à militibus exigat (1.) amor patriæ, quò impulsæ viri honesti mortem pro patria subire non detrectent, ad quàm subeundam etiam milites ex officio & vocatione sua obligati sint. (2.) Salus Reip. quæ vacillaret & detrimentum pateretur, si per deditionem navis potentia hostis incrementa caperèt, & ipsi occasio daretur propriis armis Remp. debellandi, satius igitur esse putant vitam gloriôsè pro commodo Reip. effundere, & navi incensâ hosti subsidia Rempubl. vexandi subtrahere. (3.) Damnum hosti hòc ipsò inferendum, quod

quod sæpe majus esse potest, quam quod nostra Resp. sentit, quippe si nostra navis pulvere dissilierit, plures hostilium navium simul affligere potest; hosti autem quocunque modo nocere licitum censent, etiamsi nos unà cum ipso perimamus. (4.) Mandatum superiorum vel expressum vel præsumptum, ut adeò illi non privatà autoritate, sed jussu Magistratus, qui jus vitæ & necis habet, se interficiant. Hinc itaque Pufendorffio *multi non absurdè videntur ἀποχρηστας crimine absolvere navarchos illos, qui jussu superiorum expresso aut ex genere belli rectè presumpso ignem pulveri pyrio injiciunt potius, quam ut unà cum navi in potestatem hostiū perveniant. lib. 8. de J. N. & G. c. II. §. 4. p. 1141. Conf. Zevectotius Observ. ad Flori lib. 2. c. XVIII. Dürrius Part. 3. Inflit. Eth. Sect. II. c. I. §. 11. p. m. 156. Zimmermann. Analect. Miscell. Mens. IV. n. 9. p. 205.* Contrà alii negativam tuentur his moti rationibus (1.) quia milites se cum navi perdetes ἀποχρηστας committunt, cum directè & voluntariò sibi mortem inferant, ἀποχρηστας autem per se turpis est, adeoque illicita, quocunque demum fiat respectu, quàcunque intentione (2.) Agunt isti milites contra prudentiam, quia certum ac præsens exitium sæpe eligunt pro incerto. *Poterant enim, ut Voëtius loquitur, quamvis jam penè victi superiores evadere, poterant effugere, poterant hostes vitæ illorum parcere, poterant, quamvis captivi, terra vel mari ex captivitate erumpere, saltem poterant aliqui enatandò aut alià ratione vitæ suæ consulere l. c. p. 258.* (3.) Agunt contra fortitudinem, quia verè fortis est equidem, quando salus Reip. exigat, ad extremum usque spiritum pugnare, non autem ex desperatione victoriæ vel salutis à pugnando cessare & in seipsum sævire. Vid. plures rationes apud Voëtium *disp. cit. §. 7. §. XVIII.*

Nobis, qui in negantium propendimus partem, initiò distingvendum videtur inter eos milites, qui navem quidem

quidem incendunt, ne in hostium potestatem perveniat, se verò mari committunt, imprimis si spes enatandi probabilis adsit, & inter illos, qui se unà cum navi incendio involvunt. Istos excusari posse, non refragamur, & hactenus admittimus rationem Lessii, quòd *illi non intendant sui interitum, sed ne hostis navi cum publico damno potiatur, & ut se ipsi, si quà ratione possint, morti ab hoste inferenda eripiant.* lib. 2. de J. & J. c. IX. Dub. 6. n. 34. Hi verò, qui se cum navi perdunt, iterum sunt in duplici differentia, vel enim id faciunt privatò ausu atque consiliò, vel jussu Superiorum. Qui propriò arbitriò hoc factum perpetrant, à scelere *avroxeias* absolvi non possunt, sive id faciant ob mortis aut servitutis ab hoste imminenti fugam, sive ob patriæ amorem & bonum publicum. Etenim privatà autoritate se occidere est turpe, quia vita hominis privatæ potestati non subjacet, ut de ea pro lubitu statueri possit, quemadmodù disp. prior. ostensum; hinc neque ob malum molestum effugiendum, neque ob commodum aliquod procurandum vitam sibi adimere licebit. Nec viri fortis est, vel ob servitutis vel ob mortis ab hoste inferendæ metum sibi mortem inferre. *Optimum in bello mori, sed lege belli, hoc est, à victoribus trucidari. -- Pulcrum est pro libertate mori, pugnandò tamen, & eorum manibus, qui illam præripuerunt,* ait Josephus lib. 3. de B. J. c. XIV. p. m. 697. Equidem patriæ & Reipubl. multum debetur, adeò ut etiã *mortem oppetere pro patria nemo bonus dubitet,* loquente sic Cicerone lib. 1. Offic. n. 57. sed qualem mortem? num propriis manibus illatam? Minimè! Neque enim amor patriæ amorem nostri planè extinguit, sed ad id saltem nos obligat, ut pro salute patriæ, cum qua salus nostra connexa est, vitam periculo exponere & vel mortem ab alio nempe ab hoste illatam intrepidè sustinere, si necessitas postulet, non detrectemus. Patriæ itaq; fidem præstare æquum est, sed absque scelere in seipsum. Sa-

nè Gustavus Adolphus Rex Sveciæ de ejusmodi Navarcho, qui se cum nave perdidit, ita judicasse fertur, *quod erga patriam quidem masculè & fideliter, erga seipsum verò sceleratè fecerit*. Sic etiam commodum publicum promovere est laudabile, sed illicitis mediis illud promovere velle, vituperabile existit, quippe honestus finis honestis etiam mediis obtineri debet. *6. Eth. c. IX. Conf. Frustratus in Comment. ad h. l. p. m. 414. seq.* Pariter hosti nocere licitum est, dummodo id legitimis modis fiat. Ast si scortandò aut adulterandò hosti noceri posset, utique hòc ipsò scortatio aut adulterium non evaderent licita. Ita etiam hostem occidere licet, seipsum verò sponte perimere, ut hostis unà perimatur, non licet: Quid verò de illis sentiendum, qui publicà autoritate seu jussu Magistratus ad tale factum obligati esse dicuntur? Non disquiremus jam, utrum ullà instructione nautarum & in specie Belgicorum tale mandatum fuerit contentum, quod dubium adhuc esse putat Beermannus *in Lin. moral. c. XV. §. 2. p. m. 365.* quippe Schoockius neque jussu Ordinum, neque lege, sed saltem consuetudine quadam & privatà licentià id factum esse affirmat; Voëtius equidem absolutè negare non audet, tale statutum aliquando obtinuisse, illud tamen jam pridem emendatum esse dicit sive expressà sive tacitâ ejusdem sanctionis abrogatione & non-observatione. *loc. sepius cit. p. 261.* Quicquid sit, nec jussu Magistratus milites ad seipsums occidendos obligari posse persuasi sumus. Neque enim Magistratus quicquam injungere potest subditis, quod jure naturæ aut legibus Divinis prohibitum est, quippe quibus tanquam à superiori latis ipse Magistratus obligatur. Ast innocentem occidere juri naturæ & Divino adversatur, adeoque sicut miles excusatus non esset, si ad jussum Magistratus alterum occideret, quem innocentem esse exploratum haberet, ita nec ad mandatum Superioris seipsum, utpote hoc in casu pro in-

innocente habendum interficere licitè valet, sed hic locum invenit, quod Antigone ad Creontem dicit:

Non imperata jure, nec jus exequi,

apud Euripidem in *Phœniss.* v. 1643. item quod Musonius apud Stobæum asserit: *Si quis seu Patris, seu Magistratus, seu Domini præceptis mala injusta vel turpia imperantibus obsequens non fuerit, is nequaquam inobediens est, neque injustè aut perperam facere est dicendus. Serm. LXXIX.* Conf. pluribus Grotius *lib. 2. de J. B. & P. c. XXVI. §. 3.* Et quanquam rectè dicatur de Supremo Magistratu, quod jus vitæ & necis penes ipsum resideat, non immeritò tamen dubitatur, an jus illud eousque se extendat, ut possit Magistratus hominem innocentem adigere ad seipsum incendiò tollendum, quò secum hostes Reip. interimat. Equidem potest Imperans injungere subdito, ut vitam commodi publici gratia periculo exponat, potest militi imperare, ut talem tueatur stationem, in qua probabiliter prævidet, vitam se amittere posse, aut ut cuniculos suffodiat, muros subruat cum præsentis vitæ discrimine, quæ jussu à milite detrectari fas non est, docente D. Alberti *Part. II. Comp. J. N. c. III. §. 32.* inde tamen nondum sequitur, quod Imperans militem ad se directè perimendum obligare queat. Imò homicidii reus fit Magistratus, si hæc intentione militi periculosam stationem assignet, ut vita ejus ab hoste perdat, quomodo peccavit David Uriam hæc intentione hostibus trucidandum exponens 2. *Sam. XI. 15. & XII. 9.* Conf. hac de re Puffendorff. *lib. 8. de J. N. & G. c. II. §. 4. p. 1141.*

§. XIX.

Denique sub disquisitionem adhuc vocari meretur: *Utrum malefico ad supplicium extremum damnato jussu Magistratus capitalem sententiam in se exequi liceat, ut e. g. gladio pectus feriat, laqueo cervicem elidat, venas secet, poculum veneni sibi ipsi propinet &c. præsertim si obedienti mors lenior, detrectanti*

gravius supplicium decernatur? Quodsi ad mores gentium
 quarundam respiciamus, iis consentaneum fuisse deprehen-
 dimus, ut rei sibiipsis mortem consciscerent. De Æthio-
 pibus sequentia memorat Diodorus Siculus: *Lege sancitum est*
illis, neminem è subditis morte plectere, si vel maxime dignus ca-
pitali supplicio reorum quispiam iudicetur, sed unus ex lictoribus
ad reum mittitur, signum mortis præferens, quò ille visò domum
abiens sibi mortem consciscit. lib. 3. Biblioth. Hist. c. V. Athenien-
 sibus usitatum fuisse hoc genus suppliciorum, inter alia ex
 sententia in Socratem lata patet, qui ad venenum in carcere
 bibendum condemnabatur. Vid. Plato in *Phædone p. m. 354.*
 & Tacitus *lib. 15. Annal. c. LXIV.* Romæ Tiberii, Neronis &
 Domitiani temporibus invaluerat mos, mittere Tribunum
 aut Centurionem & extremam necessitatem denunciare. Si
 quis pareret & mortem occuparet, manebant testamenta, &
 iusta funeris, sin autem moraretur, imminebant carcer, car-
 nifex, laqueus, Gemoniæ, fiscus, loquente sic Lipsio *lib. 3. Ma-*
nuduët. ad Philos. Stoic. Dissert. XXIII. p. m. 162. Vid. Tacitus *lib. 6.*
Annal. c. XXIX. De Persis testatur Ambrosius, quòd suo adhuc
 tempore in criminis poenam iustæ mortis sententiam ipsi exe-
 cuti sint *lib. 5. Hexaëm. c. XXI.* Et de Japania notum est, quòd
 ibi frequentissimum & honestissimum supplicium capitale
 ventris sectio non nisi propriis reorum manibus administrari
 soleat. Conf. Varenius in *descr. Japan. c. XVIII.* Exemplum
 quoddam notabile suppeditat Erasmus Francisci *Part. III.*
des Trauer-Saals *Histor. XXXIV. p. m. 956.* Fortè nec incom-
 modè huc referri potest exemplum Auditorum quorun-
 dam Cypriani, qui iussu Magistratus Ethnici in foveam igni-
 tam, quæ ad Carthaginem erat, insilierunt, de quibus Pru-
 dentius *meisø. Hymno XIII. & ex eo Pfannerus Syst. Theol.*
gentil. c. XVII. §. 6. p. m. 399. Ex sapientibus itidem non desunt,
 quibus affirmativa superius allatæ quæstionis probatur. So-
 crates

crates sanè, ubi venenum bibere jubebatur à Magistratu Atheniensium, hanc vitam abrumpendi necessitatem sibi ab ipso Deo judicabat impositam. Vid. *Phædonem Platonis p.m. 335.* Plato ejus discipulus pœnas statuens proprocidis, excipit eos, qui judiciò civitatis seipsos occiderint, sine dubio ad Socratis factum respiciens. *lib. 9. de legibus p.m. 584.* Seneca videtur equidem negantium parti se adungere, ubi dicit: *Aliquando, etiamsi certa mors instabit, & destinatum sibi supplicium sciet, non commodabit pœne suæ manum. Stultitia est timore mortis mori. Venit, qui occidat, expecta, quid occupas? quare suscipis alienæ crudelitatis procurationem? utrum invides carnifici tuo, an parcis?* Attamen tandem cum distinctione affirmativæ subscribit: *Si altera mors, inquit cum tormento, altera simplex & facilis est, quidni huic injicienda sit manus? Quemadmodum navim eligam navigaturus, & domum habitaturus, ita mortem, quæ sum exiturus è vita.* H. I. *Epist. LXX. Tom. II. Oper. p.m. 255. 256.* dicta quoq; proprio exemplo confirmavit, cum à Nerone mori justus, venis sibi abruptis vitam simul abruptit. Conf. Tacitus *lib. 15. Annal. c. LXIII. seq.* Et inter recentiores non pauci Eruditorum affirmativam amplectuntur. A Lessio ex Moralistis pro hac sententia adducuntur Franc. Victoria *relect. de homicidio n. 30.* Aragon, *q. 69. art. 4. Corduba lib. 1. qu. 36.* Lipsium ab hac sententia alienum non esse, ex Manuductione ejus ad Phil. Stoic. *l. 3. Dissert. XXIII.* perspicitur, præterea affirmativæ adstipulantur Dedekennus *Vol. II. Consil. Theolog. Sect. XVII. n. 7. p. 788.* D. König *Cas. Confic. Catechet. c. V. cas. VI. p. 64.* Henniges *in Observat. ad Grotii lib. 2. de J. B. & P. c. XIX. p. 788.* Inveniuntur tamen etiam multi, qui negativam quæstionis memoratæ defendunt, inter quos Dannhæverus *Colleg. Decalog. Diss. XII §. 12. p. 690.* Voëtius *Volum. 4. Diss. Select. Dissert. XXI. §. 10. p. 261.* Celeb. Dn. Stryck. *diss. de Jure hominis in seipsum c. III. n. 34.* B. Dn. Caspari *Colleg. Eth. Diss. V. §. 12. seq.* Becmann. *Medit. Polit. c. XV. §. 3.* quibus addi potest Lessius *lib. 2. de Justit. & Jur. c. IX. Dub. 6. n. 25.* §. XX.

Qui affirmativam tuentur, his sese muniunt rationibus
 (1.) Dicunt hoc casu cessare rationes interfectionem sui aliàs
 prohibentes, quia (a.) ejusmodi maleficus tunc non agit con-
 tra amorem sui, & contra naturalem inclinationem, cum mi-
 nus natura horreat consciscere sibi lethum facile, quam ab
 alio perpeti dirissimum, ipse verò mitius mortis genus eli-
 gat, ne subire cogatur acerbissimum (β.) non peccat contra
 præceptum Divinum de non faciendo homicidio, quia non
 occidit innocentem sed nocentem, neque privatâ autoritate
 occidit, sed jubente Magistratu, adeoque non absque juris
 ordine, (γ.) nec injuriam infert civitati, quia moritur ex ci-
 vilitatis decreto, & eandem membro inutili, noxiô, putridô
 liberat. (2.) Ut minister justitiæ & carnifex licitè interficiat
 hominem fontem, sola autoritas publica sufficit, quæ facit,
 ne sit homicida; pari ratione etiam autoritate publica præ-
 sente quis seipsum justè liciteque occidere potest, quia *nihil*
justitiæ interest, per quem executio fiat, ut loquitur Henniges l.c.
Et si verè dicimus, legem & Magistratum posse occidere, cur non
etiam tali & tali modò vel manu? ait Lipsius *loc. allegatò.* (3.)
 Hoc factum cum nulla malitia morali conjunctum est, sed
 potius adest hic amor justitiæ & vindictæ autoritate publi-
 câ imperatâ, cum grata agnitione clementiæ in minoris sup-
 plicii irrogatione, quando quis in seipsum sumit ministe-
 rium exequendæ sententiæ lata. *Neque enim ex desperatione*
sibi vitam abruptit, sed quia Magistratui in perferendo mortis
supplicio parere cogitur, dicente Dedekanno l.c. Contrâ qui ne-
 gativam defendunt, admittunt quidem actus ad mortem præ-
 paratorios e. g. exire ad locum supplicii, bajulare crucem,
 capillos sub mitra abscondere, scandere scalam patibuli &c.
 non tamen istos actus admittunt, qui ex se mortem inferunt,
 e. g. non expectatâ manu carnificis de scala desilire, adeoque

seipsum suspendere, venas incidere, ferrò pectus transfigere &c. Rationes adducunt sequentes: (1.) In seipsum sævire naturaliter non licet. Hoc enim directè pugnat cum inclinatione communis naturæ omnium rerum, quippe nullares seipsam perimere intendit, ad quam inclinationem in homine accedit rationis dictamen & lex naturæ, quæ ipsi amorem & sui conservationem imperat, destructionem v. sui non permittit, utpote à qua natura penitus abhorret. Hinc qui suiipsius carnifex existit, ipsam quasi naturam confodit, & immanitatis reatum sibi contrahit, dum in propriæ naturæ everfionem tendit, & amori sui naturali vim infert. Equidem qui ad supplicium condemnatus est, vi istius amoris naturalis non adeò conservandæ vitæ studiosus esse tenetur, ut pœnam sibi à Magistratu constitutam refugiat, & e.g. carnificem repellat, catenas rumpat, fugam ex carcere tentet &c. quod utique injustum foret, ostendente Domino Stryckiò *loc. cit.* ad id tamen vi amoris à natura insiti rectè obligari dicitur, ut ad sui destructionem operam suam non commodet. (2.) In pœnarum inflictione is cui pœna irrogatur, merè passivè se habere debet, qui verò seipsum occidit, instrumentum nimis activum se præbet ad naturæ suæ everfionem. Pœna quoque solet esse inviti, qui autem sibi ipsi pœnam infligit, is invitè agere dici non potest, sed ejus actio est mixta, adeoque spontanei quicquam includit. 3. *Eth. c. I. Conf. Becmann. Medit. Polit. c. XV. §. 3. p. m. 207. Et Disp. de pietate subditorum erga Principem c. III. §. 7.* (3.) Magistratus equidem punire potest delinquentem, sed non omni, quò lubet, modò, quia non saltem in pœnis infligendis ad delicti proportionem respiciendum est, sed etiam cavendum, ne in ipso puniendi modo quidquam committatur, quod à legis naturæ ac Divinæ norma recedit, itemque abstinen dum est à nimis crudelibus suppliciis, cum Magistratum imprimis Supremum

mum ab omni acerbitatis ac truculentia suspitione abesse deceat, juxta monitum Forstneri in not. Polit. ad Taciti lib. 2. *Annal. p. m. 211.* quod fiet, si poenas infligat *παιδαγωγός* juxta monitum Aristotelis lib. 5. *Polit. c. XI.* i.e. *paternò animò* sicut Heinſius in *Paraphraſi ad h. l. p. m. 674* explicat, itemque *ſi nocentes receptis tralati- cibus, ſuppliciiſ afficiat*, monente Chokier lib. 2. *Theſaur. Aphoriſm. Polit. c. VI. n. 6. p. m. 68. & 73.* Crudele autem iudicatur ſupplicium, quod in- uſitate vel præcipitur, vel inferitur, juxta Dannhæwerum l. c. p. 690. Conf. Piccartus *Comment in 5. Polit. c. XI p. m. 842. ſeq.* Niſi forte cauſæ gra- ves exiſtant, quæ Magiſtratum à conſueto in ſuppliciiſ irrogandiſ pro- ceſſu recedere & poenas exaſperare cogant. Jam autem ejuſmodi modus, quò ipſi reo à Magiſtratu demandatur executio, non videtur licite à Magi- ſtratu imperari poſſe, quia ſi imperatur talis actus, qui rationi naturali repugnat; præter neceſſitatem quoque ejuſmodi inſuetus in ſuppliciiſ pro- ceſſus à Magiſtratu introducitur, qui *modus poenæ crudeliſſimus* à Tholo- ſano vocatur *Part III. Syntagm. Juris univerſ. lib. 36. c. 22. n. 8. p. 404.* Habet enim allos modos Magiſtratus poenas vel mitigandi vel exaſperandi, etiamſi alteri nempe carnifici executio demandetur, neque conſultum eſt, iſtiusmodi immani ſupplicioſ conſcientiæ condemnati ſcrupulum injicere vix eximendum. (4) Sicut nemo eſt idoneus executor ſententiæ mortis in Parentes, ob reverentiã illiſ debitã & naturalem conjunctionem, ita multò minus in ſeipſò illam exequi poſteſt, cum majori amore & propin- quitate ſibi à natura commendatus ſit. Conf. Leſſius *loc. ſuprà cit. n. 26.* Ita adductiſ in utramque partem rationibuſ nos quidem dubii hæremuſ, utri ſententiæ calculum noſtrum adjicere debeamuſ, adeoque mallemuſ circa præſentem quæſtionem iudicium noſtrum ſuſpendere. Quia tamen id mos diſputantium non admittit, hac vice certis de cauſiſ negativã defendendam ſuſcipiemuſ, utpote tutiorem etiam illorum iudicioſ, qui alio, quin ab affirmativa non ſunt alieni. Hinc D. Doſcheuſ in Collegio Aphoriſtico cauſali, poſtquam pro affirmativa huiuſ quæſtionis rationes attuliſſet, tandem ita concludit: *Quia homo hòc prætextu ſe præcipitare poſſet in huiuſ executioniſ optione, & proceſſu ipſo ſibi contrahere imma- nitatiſ reatum, & reſ per ſe mali exempli eſſet, neque Magiſtratuſ legiſ aut juſtitiæ obſervantiæ, qualiſ in Magiſtratibuſ laudatiſſimiſ obſer- vata eſt, niritur, abſtinendum videtur.* apud Zimmermannum in *Ana- leſt. Miſcell. Menſ. IV. n. 9. p. 207.* Similia ferè ſunt verba Dedekenni, quæ jam adduxit Cl. Caſpari in *Collegio Ethico l. c. p. 137.*

7+10
7A-22C
f

ULB Halle 3
004 598 555

K07

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

Centimetres

ERTATIO MORALIS
POSTERIOR

10
9
1702 2

De

E PROPRIA,

Quam

DIVINI NUMINIS GRATIA
MAGNIFICENTISSIMO

EXCELSISSIMO PRINCIPE ac DOMINO,

NO FRIDERICO
ILHELMO,

ET ELECTORATUS BRANDENB.
HÆREDE &c. &c. &c.

EMPLISSIMO PHILOSOPHORUM ORDINE
GIA PRUSSÆ UNIVERSITATE

Eruditorum ventilationi exponunt

P R Æ S E S

NHOLDUS *Stürmer/*
Regiom. Pruss.

&

RESPONDENS

NIEL NICOLAI,
Regiom. Pruss.

22. Julii Annò MDCCII.

IDITORIO PHILOSOPHICO
HORIS CONSVETIS.

REGIO MONTI,

ICI REUISNERI, SAC.R.MAJ. & ACADEM.
Typograph. Hæredum.